

Killyéni András

Az ő neve csillag a magyar sport egén

Killyéni András

AZ Ő NEVE CSILLAG
A MAGYAR SPORT EGÉN

Dr. Somodi István emlékalbumba

Kolozsvár
2008

A kötet megjelenését támogatták:

MOL Románia vállalat, Szlay Zsolt vezérigazgató, és
dr. Guráth Béla.

A könyvet véleményezte: dr. Szikora Katalin.

Kiadja az Apáczai Csere János Baráti Társaság.

Tipográfia és műszaki szerkesztés: Fülöp Zoltán

Nyomdai munkálatok: Hiperborea Kft. , Torda, 2008

© Killyéni András 2008

ISBN 978-973-0-05880-2

„Történelem az élet tanítómestere” fogalmazta meg a múlt, a hagyományok ismeretének fontosságát a görög történetíró, Hérodotosz, a Kr. e. 5. században. Megállapítása tanulságul szolgálhat a napjaink embere számára is. A 19. század második felében útjára indult modern sportéletet a 20. század közvéleménye – elsősorban a század utolsó évtizedeiben – kiemelt érdeklődéssel és figyelemmel kísérte. A hazai és a világversenyeken (nemzeti bajnokságok, EB-k, VB-k, Olimpiai Játékok) jelentős eredményeket elérő versenyzők a művészek, tudósok, politikusok „társaivá”, az írott és az elektronikus média „szférjaivá” váltak.

A 20. század első felének sportolói, így Somodi István is azonban még csendben készültek a nagy eredményekre. Fontos volt számukra a tanulás, a család, a sportolás inkább csak hobbinak, szabadidős „szórakozás”-nak számított. Pierre de Coubertinnek, a nemzetközi olimpiai mozgalom megalapítójának ideálját megisméjlesztve az „all-round”, vagyis a sokoldalú, a kis közösségeit (iskola, lakóhely, sportegyesület stb.), hazáját, nemzetét hasznosan és a pozitív erkölcsi értékeknek megfelelően képviselő állampolgár eszméje lebegett szemük előtt. Somodi István sport-teljesítményét Kolozsvár és Budapest közvéleménye egyaránt nagyra értékelte. A BEAC (Budapesti Egyetemi Athletikai Club) több mint száz éves történetének kiemelkedő atlétájaként tartja számon. Somodit azonban hazabűzta a szíve, a „kincses Kolozsvár” számára kedves atmoszférája, pezsgő kulturális- és sportélete, mely a politikai viharok, s annak a magánéletre is kiható nehézségeinek elviselésében is segítségére volt. Szintúgy a sport, az atlétika szeretete, melynek tanúbizonyságát edzői pályafutása, tanítványainak nagyrabecsülése is alátámasztja. Életére talán a legjobban az indiai bölcs politikus, Mahatma Gandhi szavai illenek: „Minden ország kultúrája lengje körül a hazámat, de egyik se szakítson el szülőföldem talajától.”

Dr. Szikora Katalin
tanszékvezető, egyetemi docens
Simmelweis Egyetem
Testnevelési és Sporttudományi Kar (TF)
Társadalomtudományi Tanszék

ELŐSZÓ

Kolozsvár történelmének szerves része a sporttörténet. Mint minden más területnek, a kolozsvári sportnak is megvannak a kiemelkedő alakjai: olimpikonok, világbajnokok, nemzetközi versenyek résztvevői és érmesei, sportolók, edzők, sportvezetők, támogatók, akik évszázadokon keresztül a kolozsvári sportélet fejlődésén fáradoztak.

A nagyok között is talán a legnagyobb volt dr. Somodi István, akinek sportolói eredményei, majd edzői és klub-elnöki munkássága a magyar társadalom szintjén egyedinek minősülnek. 1918-ban Magyarország leghíresebb atlétái között ünnepelték, ő mégis Kolozsváron maradt, és itt tevékenykedett tovább. Ifjú magyar atléták generációit nevelte fel, míg a második világháború után a kommunista vezetés kirekesztette a sportéletből.

Somodi István az első kolozsvári olimpikon volt. Az 1908-as londoni olimpián magasugrásban ezüstérmet nyert, ugyanakkor magyar bajnok és rekorder. Bár számos sikert ért el, érdemeiről több mint 40 évig tilos volt beszélni, ám a nevéhez fűződő történetek a hallgatás idején is továbbéltek nagyszüleink, szüleink, valamint a sportbarátok emlékezetében, a korabeli fényképek időnként előkerültek az eldugott, poros dobozokból.

Most, amikor már bátran beszélhetünk Somodi István olimpiai sikeréről, edzői munkásságáról, bajnokairól, atlétáiról, úgy tűnik, hogy egyre kevesebben emlékeznek a nagy elődre. Már a nevére is kevesen emlékeznek, egyre kevesebben maradnak, akik mesélhetnének róla.

Ez az emlékalbum hiánypótló szerepet igyekszik betölteni. A benne összegyűjtött történetek egy mindenki számára példaképként szolgáló ember alakját idézik. Olimpiai sikerének századik évfordulójára készülve elevenítsük fel közösen első olimpiai érmesünk sikereit, nehézségeit, sportolói és emberei nagyságát. Meggyőződésem, hogy eredményei, tanítványai és munkássága révén a mi Somodi Pista bácsink örökké élni fog mind a kolozsvári, mind az egyetemes magyar sporttörténetben.

A szerző

AZ ATLÉTIKA HŐSKORA KOLOZSVÁRON (1867–1914)

A kolozsvári atlétika fejlődése szorosan összefügg a magyar, első sorban a budapesti atlétika fejlődésével. Az 1870-es évek közepétől Kolozsváron is megindult egy mozgalom, melynek célja az atlétika meghonosítása volt. 1875-ben gr. Esterházy Miksa, a Monarchia angliai követe, Budapestre való visszatérése után az angol atlétikai eszmék felkarolása mellett foglalt állást. Fáradozásainak eredményeként 1875-ben Budapesten megalakult a Magyar Atlétikai Club¹ (MAC), mely Magyarország első atlétikai egyesülete volt. A budapesti sportélet virágzása rányomta bélyegét a vidéki, kezdetleges sportéletre is, sportegyesületek alakultak országszerte: Kolozsváron, Zentán, Győrött, Körmenen, Szabadkán stb.

Kolozsváron közel tíz év telt el az atlétika népszerűsítésével, bemutató versenyek és majálisok szervezésével, amíg 1885-ben megalakult a Kolozsvári Atlétikai Club (KAC)². *Vége 1885. év január 15-én a belügyminiszter úr az alapszabályokat megerősítvén, a Club véglegesen szervezkedhetett s február 8-ára alakuló gyűlést hívott egybe. Az alakuló gyűlés elnöknek báró Jósika Lajost, alelnöknek Kővári Mihályt és dr. Baintner Hugót, titkárnak Kuszko Istvánt, pénztárosnak Illing Sándort... beválasztván, mintán az évi költségvetés megállapítható nem volt, felbatalmazta a választmányt e közgyűlésig felmerülő kiadások teljesítésére* – jegyezte le Kuszko István³.

Neves és szorgos személyiségek kezében volt az új egyesület vezetése. Br. Jósika Lajos, a klub elnöke, nagy tekintélynek örvendett városunkban, dr. Baintner Hugó szakmai tudása biztosította a sikert, Kuszko István titkári tevékenysége mellett cikkeket, évkönyveket írt az egyesületről.

A KAC-ban elsősorban az erdélyi középosztály sportolt. Az alapító-, a pártoló-, a rendes tagok, valamint az egyesület sportolói között megtaláljuk a város főurait, a tanárokat, az ügyvédeket, a hivatalnokokat, az egyetem és a

1 Magyar Athletikai Club (MAC) – a korszerű szabadtéri sportokat – elsősorban az atlétikát – meghonosító egyesület. Alapítója (1875-ben) és első elnöke gr. Esterházy Miksa volt. Sportolói olimpiai bajnoki címeket, nemzetközi és országos sikereket értek el. Az egyesületet 1946-ban feloszlatták.

2 Kolozsvári Athletikai Club (KAC) – 1885-ben alakult atlétikai egyesület, első elnöke br. Jósika Lajos volt. 1891-ig hanyatlott, hosszabb ideig jelentéktelen szerepet játszott a kolozsvári sportéletben, míg dr. Somodi István újrászervezte 1920-ban. A két világháború között Erdély jelentős sportegyesülete, 1945 után a kommunista vezetés felszámolta.

3 A Kolozsvári Athletikai Club I. évkönyve, 1886, szerk. Kuszko István, 5-6.

PILLANATKÉPEK AZ 1880-AS ÉVEKBŐL –
DR. SOMODI ISTVÁN HAGYATÉKÁBÓL

felsőbb tanintézetek diákjait. Mindenki megtalálta helyét, hiszen a tagokat egy közös vonás jellemezte: a mozgásvágy. A KAC elsődleges célja éppen ezért az atlétika bemutatása volt. Az egyesület versenyeket szervezett, lehetőséget nyújtott a tagok számára, hogy az atlétika bármely ágát űzhessék, ehhez pedig megteremtette a feltételeket is. *A tagok öntevékenységére, a kölcsönös oktatás és segédkezés elvére alapítá programját* – jellemezte dr. Baintner Hugó az egyesület céljait⁴.

A sportegyesület sportolói elsősorban a Ferenc József Tudományegyetem diákjai voltak. Első pillantásra ez már garanciát jelenthet egy klub számára, de a KAC-ot Kolozsvár középosztálya is lelkesen támogatta. Tény az, hogy a KAC 1885-1891 között Magyarország legjelentősebb atlétika-egyesülete volt, Kolozsvárt pedig a magyar atlétikai élet központjaként ismerték. Sajnos 1891-ben súlyos belviszályok miatt az egyesület több, mint tíz évre eltűnt az országos atlétikai életből.

A klub az edzések mellett a versenyek szervezéséhez is hozzálátott, s megfelelő pálya hiányában kétféle versenyt rendeztek: gyalogló versenyeket hosszú távon, valamint pályán rendezett versenyeket. 1885. május 17-én rendezték meg a KAC első, nyilvános viadalát a Polgári Lövőház kertjében mely a sétatér végén állott. A viadal versenyei közül egyet bajnoki versenyszámnak írtak ki. Az a sportoló, aki e versenyszámban három egymás utáni viadalon győzni tudott, elnyerte a KAC bajnoki címét. Ebben az időszakban a KAC három bajnokot avatott: Borbély Györgyöt, Kolozsváry Jánost és Göllner Bélát. A cím elnyerésével a bajnok örökös tiszteletbeli tagságot, aranyérmet és ezüst serleget vehetett át. Az egyesület hét év alatt 12 viadalt rendezett.

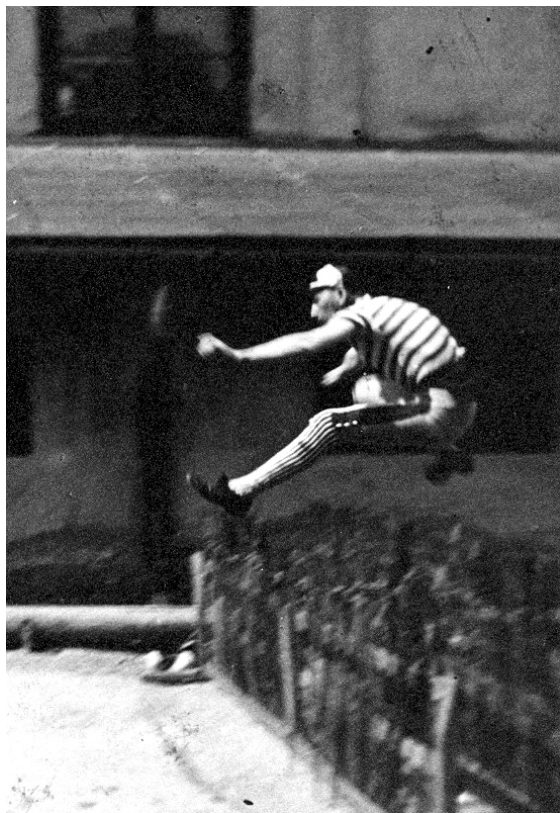
⁴ Dr. Siklóssy László, *A magyar sport ezer éve*, Budapest, 1929, III. 220.

A X. viadalt már új pályán rendezhette az egyesület, hiszen a Sétatéren felépült az új, 333,3 m kerületű és 5 m széles futó-, egy 110 m hosszú sprint- valamint egy 50 m hosszú ugrópálya. Az új létesítmény a Kis-Szamos partján, a tóval párhuzamosan helyezkedett el. A pálya otthont adott a kerékpár versenyeknek, de a XX. század fordulóján a város vezetősége lebontatta.

Belviszályok miatt 1890-ben már szakadozásnak indult a KAC. Mi is volt ez a belviszály? Mai napig rejtély fedi, s talán sohasem tudjuk meg. Tény az, hogy miután báró Jósika Lajos visszavonult nem volt olyan erős egyéniség, aki az egyesületet összetarthatta volna⁵.

Minden gond ellenére 1891. október 5-én sikerült megrendezni a XII. és egyben utolsó KAC viadalt. Ezután a KAC eltűnt az atlétikai egyesületek köréből, és ezzel megszakadt a kolozsvári atlétikai élet e gyönyörű időszaka.

Az atlétikai élet az 1900-as évek elején éledt újra Vermes Lajos, az egyetem tornatanára jóvoltából. Vermes felismerte, hogy a hanyatló KAC nem megfelelő az egyetemi atlétikai élet számára, és szorgalmazta, hogy Kolozsváron is alakuljon egy egyetemi sportklub, a budapesti mintájára. Ennek érdekében 1901. májusában egy főiskolai atlétikai versenyt rendezett. Annak ellenére, hogy kevés sportoló vett részt a versenyen, a verseny után az atlétika támogatói belátták, hogy Vermesnek igaza van, és 1902-ben megalakult a Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club (KEAC)⁶, mely Magyarország

GÁTFUTÁS A XIX. SZÁZAD VÉGÉN

5 Dr. Siklóssy László, A magyar sport ezer éve, Budapest, 1929, III. 229.

6 Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club (KEAC) – 1902-ben alakult Vermes Lajos egyetemi vívómester ösztönzésére. Első elnöke gr. Török Sándor volt, színeiben dr. Somodi István 1908-ban olimpiai ezüst érmet nyert magasugrásban, a londoni olimpián. Az első világháború után beolvadt a KAC-ba, majd 1940-44 között rövid ideig újraindult.

harmadik egyetemi sportklubja volt, és amely hosszú ideig meghatározta az erdélyi sportéletet⁷.

Sajnos Vermes Lajos nem tudta elviselni, hogy eltávolították az egyesület vezetőségéből, sorozatos baklövési miatt elhagyta Kolozsvárt. Annak ellenére, hogy sokan akkoriban úgy érezték, hogy Vermes távozásával a kolozsvári sportélet fejlődése megtorpan, ez mégsem történt így, a KEAC pedig 1906–1916 között élte fénykorát, amikor a magyar atlétikai élet egyik jelentős egyesülete volt.

⁷ Zuber Ferenc: Az atlétika története Magyarországon, In: Testnevelés. 1935. 642.

SOMODI DIÁKSÁGA ÉS ELSŐ VERSENYEI

Somodi István 1885 augusztus 22-én született Kolozsváron. Édesapja, id. Somodi István, Kolozsvár egyik jó nevű ügyvédje volt. A Somodi családban négy gyermek született: Mária (1878), Ilona (1880), István (1885) és András (1888).

Már gyermekkorában kapcsolatba került a sporttal, hiszen az 1890-es években Kolozsváron már komoly, kifejlett sportélet zajlott. Az ifjú Istvánt szülei a Református Kollégiumba írtatták, ahol komoly sportélet folyt. Itt került először kapcsolatba az atlétikával és a korcsolyával, amely később meghatározta sportolói pályafutását. Korán felfigyeltek rá, s mint a kollégiumi sportkör tagja, minden nyáron részt vett az évzáró tornaünnepélyeken, ahol nem egyszer győzött. A téli hónapokban pedig, amikor a kollégium diáksága az iskola nagyudvarán kialakított korcsolyapályán kedvére korcsolyázhatott, ebben élen járt.

Öccsével, Andrással – a későbbi kiváló műkorcsolyázó és korcsolyaedzővel – megszerették ezt a téli sportot, s mindketten a korcsolyaversenyek rendszeres résztvevői lettek. István a Kolozsvári Korcsolyázó Egylet (KKE)⁸ 1899. január 29.-i versenyén megnyerte a gyermek-

SOMODI ANDRÁS ÉS IFJ. SOMODI ISTVÁN

8 Kolozsvári Korcsolyázó Egylet (KKE) – 1872-ben alapított korcsolya egyesület, a második világháború utánig működött, a kolozsvári magyar korcsolyaéletet élte, bálkat, versenyeket szervezett. Az első világháború utánig a sétatéri tavat bérelte, azután a Két-ágú templom mögötti korcsolyapályát használhatta.

A SOMODI-TESTVÉREK (BALRÓL): ANDRÁS, MÁRIA, ILONA, ISTVÁN

versenyt, s később is Kolozsvár neves gyorskorcsolyázói között tartották számon.

Nagy változást hozott a fiatal diák életébe Varga Sándor, aki 1901 őszétől a Református Kollégium tornatanítója lett. Keze alatt az ifjú István gyorsan fejlődött, és mind távolugrásban, mind magasugrásban és futásban az eredményei egyre jobbak lettek. 1903 tavaszán az érettségire készülő István részt vett a debreceni kerületi tornaversenyen, melyről dr. Török István igazgató eképp számolt be: *E tárgycsoportban szólnok a debreczeni kerületi tornaversenyekről. Az igazgató és a tornatanár vezetése alatt 24 növendék vett részt e versenyen, május 20. 21. és 22-én.*

Intézetünk növendékei most először szerepeltek a városon kívül torna versenyen s első szereplésük sikeres volt. Somodi István VIII. o. távolugrásért aranyérmet; staféta futásban elsőségért Török Pál VIII. Nagy Endre VII. Joó József VI. és Somodi István VIII. o. ezüst érmet; függeszkedésért Járai István VIII. és Székács József VII. osztályosok bronzérmet nyertek. Rákoczi libertást kapott a csapat kitűnő magatartásáért, ugyanezt kapta Székely Ferencz VIII. o. a füles labdázásban kifejtett ügyességéért. Kötélhúzásban is győzött a csapat, ezért az intézet kap oklevelet.

SOMODI ISTVÁN SZÜLEI: ID. DR. SOMODI ISTVÁN ÉS VÁRADI ANNA
(A FÉNYKÉP A CSALÁD TULAJDONA)

Varga Sándor kartársunk meglelégedéssel tekinthet a múlt évre. Kitartó fáradtságának méltó jutalmát nyerte meg a győzelemben s tanítványai szeretetében⁹.

Somodi István aranyérme óriási sikert jelentett, hiszen egy győztest csak akkor részesítettek aranyéremben, ha az kiemelkedő eredménnyel győzött. Nem sokkal később, június 13-án, Varga Sándor tornatanár megrendezte a kolozsvári református diákok testgyakorló körének tornaünnepélyét. Ez volt az a verseny, ahol felfigyeltek rá: megnyerte a síkfutást, a távolugrást 602 cm-es eredménnyel, valamint a magasugrást 172 cm-es ugrással. Erről a versenyről később így nyilatkozott: *A riválisok és maguk a versenybírók kissé támaszkodva figyelték mozgásomat, hiszen fizikumom csöppet sem sejtetett jó atlétát. Igaz, eredményem elmaradt az országos rekordtól, és ma már mosolyra fakaszt, de a 172 cm-rel akkor még országos versenyt lehetett nyerni. Én annyit ugrottam, s ez a saison addigi legjobb eredménye volt. Ettől kezdve figyeltek fel rám¹⁰.*

9 Killyéni A., Killyéni P., A Kolozsvári Református Kollégium Sporttörténete. Kolozsvár, 2004, 28–29..

10 Áros Károly, Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon, Szentendre, 2002, 155.

TÁVOLUGRÁS JÉGEN

VARGA SÁNDOR,
A REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
TORNATANÁRA

VERSENYZÉS BARÁTOKKAL A SÉTATÉREN

Az 1903-as „első magyar bajnoki meetingen” (melyet az előbb említett kolozsvári versennyel majdnem egy időben rendeztek) magasugrásban Dános Árpád győzött 169 cm-es eredménnyel.

Nyilvánvaló volt, hogy Varga Sándor nem csak felfedezte a kiemelkedő tehetségű sportolót, de diákja korához képest már érett versenyzőként lépett ki az iskolából, és már csak idő kérdése volt, hogy a magyar atlétika élet egyik főszereplője legyen.

SOMODI ISTVÁN, A GYORSKORCSOLYÁZÓ

A kolozsvári korcsolyázó élet a XX. század első éveiben élte aranykorát. Elsősorban a sétatéri tó jegén rendezett a korcsolyázó egyesület (KKE) versenyeket, estélyeket illetve bálakat, de élénk korcsolyázás folyt a Református Kollégium, a Tanítónő Képző valamint a Tornavívoda¹¹ udvarán létrehozott jégpályákon is. A korcsolya rendezvények népszerűek voltak a kolozsvári polgárok körében, Kolozsvár pedig Budapest

GYORSKORCSOLYA-VERSENY A SÉTATÉRI TAVON – 1905

mögött az ország második központja lett. Ezért hamarosan főiskolás bajnokságokat, illetve erdélyi kerületi bajnokságokat is rendeztek, de az ország híres korcsolyázói is szívesen látogatták városunkat s mutattak be nemzetközi szintű versenyprogramjaikat.

Kolozsváron fellépett és bemutatót tartott Kronberger Lili, négyszeres világbajnok, Méray-Horváth Opika, háromszoros világbajnok, Szende Andor világbajnoki bronzérmes sportoló is¹².

Télen a legtöbb sportoló a korcsolyázást választotta testedző gyakorlatként. Somodi István elsősorban a gyorskorcsolyázásban jeleskedett, de versenyzett távolugrásban (a jégén) és akadályfutásban is. Barátaival – Fabinyi

11 Tornavívoda – az 1873-ban alakult Torna- és Vívó Egyesület épülete, amely egyben Kolozsvár első modern tornaterme volt. A Széchenyi téren épült, az 1930-as évek végén lebontották, ma a piaccsarnok áll a helyén.

12 Kronberger Lili 1911-ben, Bécsben, megnyerte a negyedik világbajnoki címét, mögötte a második helyen szintén magyar versenyző, Méray-Horváth Opika végzett., aki ezután 3 világbajnoki címet nyert, győzelmeinek száma valószínű ennél nagyobb is lehetett volna, ha 1915-1922 között is rendeztek volna világversenyeket – Walter Umminger, A sport krónikája, magyar nyelvű kiadás, Officina Nova, 1993, 277.

**SOMODI (BALRÓL A HARMADIK) GYERMEKEK KÖRÉBEN
A KÉTÁGÚ TEMPLOM MÖGÖTTI KORCSOLYAPÁLYÁN**

Leóval és Deák Gyulával –, valamint öccsével, Bandival, rendszeresen korcsolyáztak és versenyeztek. Míg testvére a műkorcsolyázásban jeleskedett, István sokszoros gyorskorcsolya bajnok lett.

Már fiatal diákként felfigyeltek ügyes gyorskorcsolyázó technikájára: 14 évesen, 1899. január 29-én győzött a KKE korcsolyaversenyén, a gyermekek számára kiírt számban. Ezután sikerek sora következett, amelyek közül kiemelkedik az 1905 telén elért

két KKE bajnoki cím: ekkor megnyerte mind az 500 méteres síkfutás, mind az 1500 méteres főversenyszám döntőjét, elnyerve a kolozsvári hölgyek díját, egy értékes ezüstserleget. A verseny után feljegyezték róla, hogy ő Kolozsvár legjobb gyorskorcsolyázója, nagy könnyedséggel nyerte mindkét versenyszámot¹³.

1907. február 2-án országos szintű rendezvény színhelye volt a kolozsvári Sétatér jége: a KEAC országos szintű korcsolyaversenyt szervezett, melyen részt vett a Budapesti Korcsolyázó Egylet¹⁴ (BKE), a legnagyobb magyar korcsolya-egyesület, kiváló sportolóival. Somodi két versenyszámban indult, megnyerte az 500 méteres síkfutás junior versenyét, nagy meglepetésre könnyedén legyőzte Vadas Húgót (BKE), az akkori egyik legjobb junior versenyzőt. A versenyt követők megjegyezték, hogy szívósságának és energiájának köszönhette elsősorban sikerét.

¹³ Ellenzék, 1905. február 14.

¹⁴ Budapesti Korcsolyázó Egylet (BKE) – 1872-ben alakult, elődje a Pesti Korcsolyázó Egylet és a Buda-Pesti Korcsolyázó Egylet volt. 1875-től az egyesület használhatta a Városligeti tavat, ahova hamarosan korcsolyacsarnokot építtetett. Az egyesület több világ- és Európa-bajnok korcsolyázót nevelt 1949-ig, míg megszűntették. Az egyesület 1990-ben újjá alakult

A verseny fénypontja az 1000 méteres főiskolás gyorskorcsolya bajnoki száma volt, ahol indulhatott minden rendes egyetemi és akadémiai hallgató, valamint az abszolvált főiskolai hallgatók közül azok, akik az 1905. vagy 1906. évben végeztek. A színvonalas versenyt a nagy esélyes Levitzky Károly (BKE) nyerte, második helyen Somodi István végzett¹⁵.

Levitzky és Somodi egy évvel később csapattársak voltak az angol fővárosba kiutazó olimpiai keretbe, hiszen Levitzky a korcsolya mellett kiváló evezős volt. Erdélyben, az Arad közeli Dorgos településen született sportoló az 1908-os londoni olimpián egypárevezős hajójával bronzérmet nyert. Négy évvel később Stockholmban a középfitamban kiesett.

Az első világháború után a Kolozsvári Korcsolyázó Egyletet száműzték a Sétatéri pályáról, így 1924-ben új, de sokkal kisebb pályát nyitott a kétágú református templom mögött. A kis pályán zajló korcsolyázás mindennaposvendégei voltak a Somodi testvérek, Beke Lajos és Horosz Béla kiváló korcsolyázók, akik évekig szívesen foglalkoztak a fiatalokkal.

LEVITZKY KÁROLY
FŐISKOLÁS GYORSKORCSOLYA
BAJNOKSÁGOT NYERT
KOLOZSVÁRON
1907 FEBRUÁR 3-ÁN

KORCSOLYÁZÓK A XX. SZÁZAD ELSŐ ÉVEIBEN – BALRÓL
NEGYEDIK SOMODI ISTVÁN, JOBBRÓL HARMADIK SOMODI
ANDRÁS

¹⁵ Ellenzék, 1907. február 4.

DR. SOMODI ANDRÁS

DR. SOMODI ANDRÁS (1888–1975)

Somodi István öccse, András, 1888. május 26-án született Kolozsváron. A Kolozsvári Református Kollégiumban érettségizett, ő is itt került kapcsolatba a magas szintű sportélettel (atlétika, korcsolya).

Annak ellenére, hogy remek atléta volt, elsősorban műkorcsolyázóként remekelt, országos főiskolás bajnokságot nyert. Az 1900-as évek elején figyeltek fel rá szép lábtechnikája valamint élváltásai miatt. 1911-ben országos műkorcsolya bajnok lett, majd 1912-ben a Kolozsvári Korcsolyázó Egylet és Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Club országos versenyén a „senior” urak országos versenyét is megnyerte.

Atlétaként magasugrásban megnyerte az 1912-es KEAC versenyt, második helyet szerzett a BEAC 1913-as nemzetközi versenyén, valamint a KEAC 1911-es kolozsvári pályaaató versenyén.

A kolozsvári egyetemen jogi és közgazdasági diplomát szerzett, majd az első világháború alatt a város élelmiszerellátásáért felelt. A két világháború között a Keleti Újság gazdasági igazgatója volt, lapja elsőik között közölte Dsida Jenő verseit. A második világháború idején kinevezték a Mezőgazdasági Bank igazgatójának, így később a kommunista vezetés kizsákmányolóának minősítette, és megtagadta tőle a nyugdíjat, ezért kénytelen volt korcsolyaedzőként tevékenykedni¹⁶.

Kolozsváron hunyt el 1975. október 21-én, a Házsongárdi temetőben nyugszik.

¹⁶ Killyéni András, A kolozsvári sportélet életrajzi gyűjteménye (1818-1918), Kolozsvár, 2006, 101.

SOMODI ANDRÁS ORSZÁGOS EGYETEMI BAJNOK

KRONBERGER LILI (KÖZÉPEN)
SOMODI ANDRÁS (JOBBRÓL A NEGYEDIK)
KOLOZSVÁR, 1911

A LONDONI OLIMPIÁIG

SOMODI ISTVÁN,
A BEAC ATLÉTÁJA – 1905

Somodi 1903 nyarán sikeres érettségi vizsgát tett, majd ősztől a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem jogi karán folytatta tanulmányait. Mint egyetemista tagja lett az újonnan megalakult Kolozsvári Egyetemi Atlétikai Clubnak (KEAC), majd hamarosan az egyesület ifjúsági titkárának is megválasztották.

Mint KEAC atléta, az 1903. szeptember 27.-én, Debrecenben, a helyi Torna Egylet által rendezett versenyen lépett először pályára. A versenyt a MOTESZ (Magyarországi Tornaegyletek Országos Szövetsége)¹⁷ szabályai szerint rendezték, amely kimondta, hogy az atlétika számokban csak azok indulhatnak, akik a verseny elején rendezett felvonuláson és szabadgyakorlatokon is részt vettek. Ennek a szabálynak a megsértése miatt kizárták a versenyből Mező Bélát, magyar távolugró bajnokot, s felmerült a gyanú, hogy Somodi sem vett részt a felvonuláson. Miután megnyerte a magasugrás számot, a rendezők őt is ki akarták zárni a versenyből, ám néhány debreceni atléta kijelentette, hogy Somodi az ő soraikban vonult fel, s így a fiatal kolozsvári atléta megőrizte az első országos versenyén elnyert első helyezését¹⁸.

Somodi szép eredményeire hamar felfigyeltek a sportlapok, feljegyezték, hogy *két vidéki magasugró vonta magára a figyelmet: Schönfelder Károly Bácska Athl. Club és Somodi Lajos*¹⁹ KEAC, *a kik 160 cm-en felüli biteles ugrásaikkal esélyt váltottak maguknak a jövő nagyobb versenyein való sikeres szerepléshez*²⁰.

17 Magyarországi Torna Egyletek Szövetsége (MOTESZ) – 1885-ben alakult a tornaegyesületek szövetségéként.

18 Zuber Ferenc, Az atlétika története Magyarországon, In Testnevelés, 1935, 648-649.

19 Nevét a cikk írója elírta

20 Sportvilág, 1903. dec 6.

Elsősorban Somodi István remek teljesítményének eredményeként, az 1903-as esztendő végén ismét fellendült a kolozsvári atlétikai élet. Ez a fellendülés tovább tartott az 1904-es évben is, amikor már a KEAC a vidék klubjai között a harmadik helyen állt az elért győzelmek számában. A Sportvilág beszámolt az 1904. augusztus 20-án Besztercebányán zajlott atlétikai viadalról. Somodi 632 cm-es ugrással megnyerte a távolugrást, amelyre a sportszakértők megjegyezték, hogy *meglepetést keltett egy kolozsvári atlétának, Somodynak a távolugrásban elért kítűnő eredménye. Versenyen kívül a 660 m is megugrotta*²¹.

TÁVOLUGRÁS EDZÉS A SÉTATÉREN

A kolozsvári sportélet fellendülését ismét megtörték a belviszályok. Az atlétikai egyesületen belüli ellentétek miatt – a Vermes Lajos egyetemi tornatanár köré tömörülőök revolverrel próbálták a klub választmányát szétfavarni – a legjobb atléták, a két Somodi testvér, Szegedy Géza²², Veres Lajos kiléptek a klubból. A fiatal kolozsvári atléta 1904 őszétől már a BEAC²³ színeiben versenyzett.

21 Sportvilág, 1904. augusztus 28.

22 Szegedy Géza (1886-1914) – magasugró, a KEAC-ban kezdte sportolói pályafutását, majd a BEAC színeiben magyar bajnok lett 1906-ban, így részt vehetett az athéni jubileumi olimpián. Az első világháború előtti időszakban szép eredményeket ért el magasugrásban. A világháborúban esett el – Killyéni András, A kolozsvári sportélet életrajzi gyűjteménye (1818-1918), Kolozsvár, 2006, 107.

23 Budapesti Egyetemi Atlétikai Club (BEAC) – az Eötvös Loránd Tudományegyetem sportegyesülete, az 1898-ban alakult egyesület első elnöke Eötvös Loránd volt. Az egyesület fontos szerepet játszott az egyetemi testnevelés megalapozásában, a magyar főiskolai sportmozgalomban.

**SOMODI GYAKRAN VISSZAJÁRT
VOLT ISKOLÁJÁHOZ EDZENI**

**KOLOZSVÁRI EDZÉS
1905-BEN**
(A Református Kollégium
udvarán készült fényképek
a Beke Lajos
hagyaték része.)

Nagy érdeklődéssel várták a sportszakértők a BEAC VI. nemzetközi viadalát, amelyet a Lágmányosi pályán rendeztek 1904. októberében. A versenyszámok között különösen szorosnak ígérkezett a távolugrás versenye, ahol több sportoló is kiemelkedő eredményeket ért el az 1904-es évben. A verseny egyik esélyese Somodi volt, akiről a Sportvilág egyik cikkírója feljegyezte: *iff. Somody István, ki különben 172-175 cm-es magasugró, tréningben már nem egyszer ugrotta meg a 6 m. 50 cmt és stylusa nagy javulásra enged következtetni*²⁴. Somoditól elvárták, hogy e rangos eseményen átugorja a 650 cm-es „álomhátart”. A rossz idő miatt ez az eredmény elmaradt (bár csak 3 cm-el), de Somodi toronymagasan legyőzte e versenyen az ellenfeleit. A versenyt a Sportvilág mutatta be:

Erős csúnya időjárás volt, a mely természetesen nagyon befolyásolta az egyes eredményeket. Ennek tulajdonítható, hogy Gönczy, Csoma, Nemes, formájukhoz képest a várakozás ellenére gyenge eredményeket értek el...

Szép eredményt ért el a távolugrásban iff. Somody István, a ki 6,47 métert ugrott. Somody gondos tréninggel kiváló atléta lesz...

Távolugrás:

1. Somodi István BEAC 647 cm
2. Blažsek Ferenc BTC 590 cm
3. Nemes Dezső BEAC 569 cm
4. Csorna Kálmán BEAC 535 cm
5. Birtalan Zoltán MAC 490 cm.

Somodi István szereplése adta meg a versenynap egyedüli szép eredményét. Somody az abnormális talaj s időjárási viszonyok mellett is gyönyörű ugrásokkal győz a vetélkedésben. Ugrásai (6.22, 6.19, 6.47, 6.26,

²⁴ Sportvilág, 1904. október 9.

6.17 m) *preczízzék. Mai szereplése megerősít abbeli véleményünkben, hogy jelenleg egyedül Somodi van hivatva megjavítani Mező rekordját*²⁵.

Speidl Zoltán sportújságíró így értékelte Somodi eredményeit: *Somodi tavaly kezdett szerepelni és máris 647 cm-es eredményt tudott elérni. Tekintve ezt a körülményt, meg azt, hogy Somodinak tavaly nyilvános versenyen egyetlen egy ugrása sem volt kevesebb, mint legalább 610 cm (amely ugrásainak biztonságát mutatja) arra engednek következtetni, hogy ő van hivatva arra, hogy új magyar rekordot állítson fel. Ambíciója garantál arról, hogy stílusát tökéletesíteni fogja*²⁶.

Nagy előrelépést jelentett Somodi számára a BEAC-ba való átiratkozás, hiszen így országszerte ismert edzők foglalkoztak vele, míg ezidőben Kolozsváron szakkönyvekből készültek a sportolók. Ebben az évben Somodi elnyerte országos hírnevét: már az idény első nagyszabású versenyén, 1905. május 28-án, a BEAC tavaszi viadalán, tagja volt egyesülete magasugró csapatának, mely megnyerte a magasugró csapatversenyt, és Gönczy Lajos (aki az 1900-as olimpián harmadik, az 1904-esen pedig negyedik volt), valamint Dáner Béla mögött harmadik helyen végzett az egyéni magasugró versenyen.

Az 1905-ös esztendő érdekessége, hogy Somodi és Magyarország magasugró bajnoka, Gönczy Lajos edzettek Kolozsváron. Ezeket a tevékenységeket, melyek természetesen a Református Kollégium udvarán zajlottak Somodi volt tanára és jó barátja, Varga Sándor tornatanár jelenlétében, fényképek örökítették meg.

Gönczyhez Somodit szoros barátság fűzte. Ez volt az egyik ok, amiért Somodi a magasugrás mellett döntött, és egyre kevesebbet versenyzett távolugrásban. Az „öregedő” Gönczytől csak tanulni tudott a fiatal kolozsvári sportoló, aki nemsokára első embere lett a Gönczy nélkül felálló BEAC csapatának.

A BEAC csapata 1905-től még egy remek kolozsvári magasugróval, Szegedy Gézával erősödött, de távozott

EDZÉS
A REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
UDVARÁN

GÖNCZY UGRÁSA
A KOLLÉGIUM UDVARÁN

25 Sportvilág, 1904. október 16.

26 Sportvilág, 1905. február 12.

VARGA SÁNDOR KÖVETI VOLT TANÍTVÁNYA EDZÉSÉT

SOMODI MAGASUGRÁS-EDZÉSE

a csapatból Nemes Dezső, aki a rivális MAC csapatához igazolt. 1905 szeptemberében, a BEAC őszi viadalán, remek magasugró csapatverseny zajlott le a BEAC és a MAC magasugró csapatai között a Szokoly vándordíjért. Egy ilyen versenyen mindkét csapat 6-6 magasugróval indult, mindegyik legjobb eredményeit összeadva alakult ki a végső eredmény. A 168 cm-es magasságot csak három versenyzőnek sikerült átugrani: Somodi-, Szegedy- és Nemesnek. Ekkor az állás egyenlő, 810 cm – 810 cm volt. Somodi átugrotta a 170 cm-t is, míg ez Szegedynek és Nemesnek nem sikerült, és így a BEAC győzött 2 cm-es előnnyel²⁷.

A Magyar Atlétikai Szövetség (MASZ)²⁸ 1905. június 18-i viadalán Somodi megnyerte a távolugrást 650 cm-es ugrásával, ősszel ismét győzött távolugrásban a BEAC házi versenyén, majd az évet egy óriási sikerrel zárta: a ráckevei őszi viadalon –

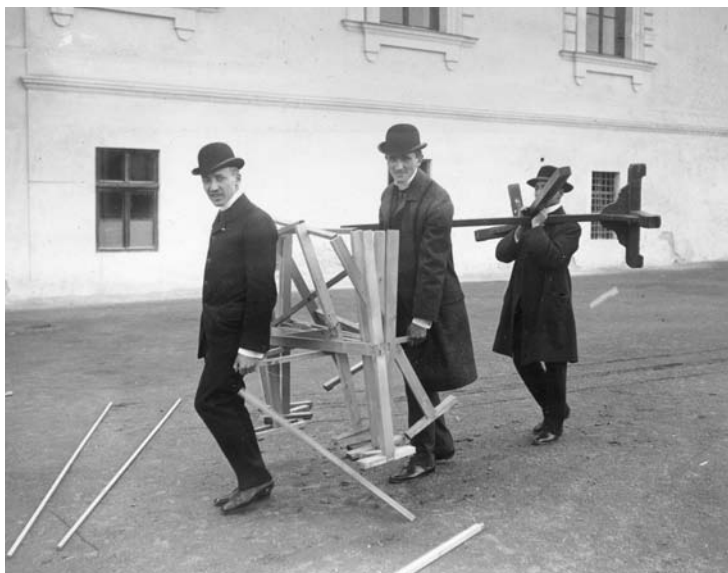
²⁷ Nemzeti Sport, 1905. szeptember 24.

²⁸ Magyar Atlétikai Szövetség (MASZ) – a magyar atlétika vezető és irányító szerve, 1897-ben alakult

1905. október 1.-én – 680 cm-t ugrott, mely óriási eredmény volt akkoriban. Igaz, a pálya a gödör felé lejtett egy kicsit, de az ugrás ettől függetlenül fantasztikus volt. Emellett magasugrásban is jeleskedett, győzött a BEAC őszi viadalán, a Kassai Jogász Sport Egyesület versenyén illetve az Aradi AC versenyén is.

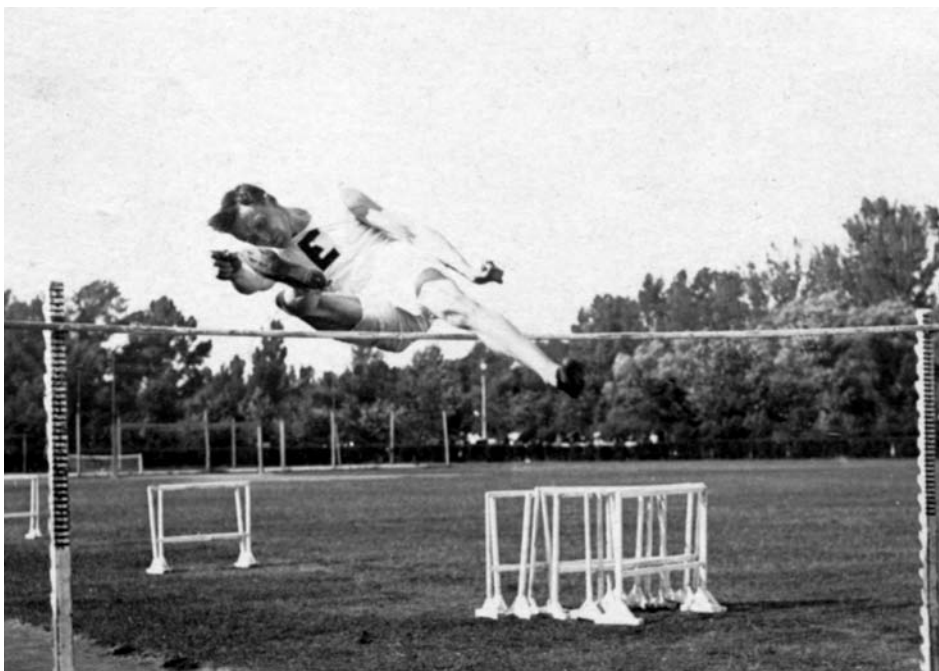
1906-ban Somodi visszatért a KEAC-ba, de az athéni jubileumi olimpián még BEAC versenyzőként képviselte Magyarországot. A verseny, amely szokatlanul korán, 1906. április 27. és május 1. között rendeztek a görög fővárosban, az első kiemelkedő nemzetközi szereplést jelentette Somodi számára, aki saját költségén utazhatott ki a magyar csapattal.

A jubileumi olimpiára sajnos szegényes körülményeket biztosított a magyar sportvezetés. A 42 fős csapat Budapestről Fiuméba vonaton, onnan Triestbe hajón, majd Athénba ismét hajon utazott. A hosszú hajóút megviselte az egész magyar csapatot, de különösen Somodit, aki a tengeri betegsége és a hajon levő fülledt meleg miatt napokig gyengélkedett. A magyar csapat a német és a dán válogatottal utazott együtt, hajójuk az otrantói szorosban tengeri viharba került, emiatt a három válogatott sportolói mind rosszul lettek. Dr. Zuber Ferenc, a magyar válogatott egyik kísérője, feljegyezte az úttal kapcsolatban, hogy *a vízhez szokott dánokon is kifogott a tenger és ők is éppoly szorgalmasan etették a delfineket, akárcsak mi*²⁹. A pénzhány miatt csak szerény szállásra és gyenge ételre jutott, emellett az ivóvíz minősége is kifogásolható volt. Nem csoda, hogy a versenyre legyengült fizikai állapotú versenyzők álltak ki. Dr. Nagy Béla így foglalta össze az athéni körülményeket: *akit az álmatlanság le nem tört és éjjeli hideg beteggé nem tett, azt az étkezés gyötörte meg. Hibetetlenül piszkos*

SZEDELŐZKÖDÉS EDZÉS UTÁN

²⁹ Zuber Ferenc, Az atlétika története Magyarországon, In Testnevelés, 1935, 745.

SOMODI ÚJ ORSZÁGOS CSÚCSOT UGROTT – BUDAPEST, 1908. JÚNIUS 21.

kiszolgáltatásban, ehetetlen ételekben volt részünk, Kecske és bárány nap-nap után, az is kemény és rághatatlan. A víz rossz volt, a bor és a sör méregdrága... A tanulság ebből. Hagy a jövőben kevés, de jól fegyelmezett embert kell kiküldeniünk, azokat azonban teljes kényelemmel kell ellátni³⁰.

Mindezek ellenére eredményei azt jelezték, hogy komoly jövő áll előtte. Bár magasugrásban csak 165 cm-t ugrott a selejtezőkben, és ezzel nem szerepelhetett a döntőben, távolugrásban a döntőben 8. lett 645 cm-es ugrásával, míg a helyből távolugrás versenyében az előkelő 6. helyen végzett 288 cm-es ugrásával. A magasugró versenyen jó barátja, Gönczy Lajos második lett az ír Con Leahy mögött.

1906 őszén a fiatal joghallgató Németországban folytatta tanulmányait. Ezalatt az idő alatt is tovább versenyzett, a Karlsruheban rendezett atléti-

30 Szabó Lajos, Magyarok a „Nemzetközi Olimpiai Játékokon”, In A Magyar Olimpiai Akadémia Évkönyve, 2006, 85.

kai viadalon már hármas győzelmet aratott: megnyerte a magasugrást, a távolugrást és a helyből távolugrást is, majd két héttel később a Münchenben rendezett bajor bajnokság keretében magasugrásban és távolugrásban is győzött. Érdekességgént említeném, hogy a karlsruhei versenyen két rekordot is felállított (távol- és helyből távolugrásban), a hármasugrásban pedig egy centivel maradt el a helybeli versenyzőtől (a korabeli sportújságok szerint Somodi ugrását szándékosan elmérték a rendezők). Ezeket a győzelmeket a Männer Turn Verein egyesület tagjaként érte el, mert a versenyeken csak a német klubok sportolójának volt szabad versenyezni. Németországi tanulmányútja végén Somodi doktorátusi vizsgát tett, majd visszatért Magyarországra, s folytatta győzelmi sorozatát a temesvári, aradi és szegedi atlétikai klubok közös versenyén, ahol megnyerte a távolugrást.

Az 1907-es évtől elsősorban a magasugrásra összpontosított, igaz, ebben az évben kevesebbet versenyzett, mert a KEAC bojkottálta a Magyar Atlétikai Szövetség versenyeit. Ennek ellenére kiemelkedő eredményei voltak: győzött a Budapesti Torna Club tavaszi versenyén

177¹/₂ cm-es ugrásával, amelyről feljegyezték, hogy *Somodi a 177¹/₂-t javítás nélkül, könnyedén és oly biztonsággal vette, hogy a jelenlevők már-már azt hitték, hogy rekordjavítás lesz és ilyenforma kiáltásokkal buzdították a kolozsváriak kiváló versenyzőjét. Miután a léce 180 cm-re helyezték, Somodi kísérletet tett és második ugrásánál lefelé estében a fejével érintette a léce³¹.*

Somodi új technikával ugrott 1907-től, a léce fölött majdnem vízszintesen ment át. Új stílusának eredményeként ugrásainak magassága 10 cm-el emelkedett, emellett ugrásai biztosabbak lettek. Stílusa és első eredményei sejtették, hogy hamarosan sikerül megdönteni Gönczy Lajos rekordját.

Ami késik nem múlik, a MOTESZ szeptember 29-i versenyén Somodi 183 cm-re javította Gönczy 182 cm-es országos magasugró rekordját. A verseny érdekessége az volt, hogy dr. Somodi már 175 cm-nél megnyerte a versenyt, ekkor viszont rekordjavítási kísérletet tett 183 cm-en amely sikerült.

A FIATAL JOGHALLGATÓ

31 Sportvilág, 1907. július 16.

Ebben az évben is versenyzett néha távolugrásban is, így például Nürnbergben győzött 682 cm-es ugrásával egy nemzetközi versenyen.

Az 1908-as évet a londoni olimpia határozta meg. A versenyre való felkészülés jól sikerült, hiszen az olimpia előtti bajnoki viadalon ismét országos rekordot ugrott – 184 cm-t. *Itt tulajdonképpen nem csak maga az eredmény, hanem a stílus, a készség és biztonság az, amely annyira imponál* – jegyezte fel eredményéről és ugrásainak stílusáról a Nemzeti Sport cikkírója. *Úgy látszik, hogy Somodi még nincs formája tetőpontján s a londoni olimpiáig még nagy javulás várható* – reménykedtek a szakértők³². Mindezek ellenére Somodi nem számított az olimpiai érem esélyesei közé.

32 Nemzeti Sport, 1908. június 27.

A LONDONI OLIMPIA

Az 1908-as olimpiai játékok rendezési jogát eredetileg Roma kapta meg, ám 1906-ban az olasz főváros képviselői bejelentették visszalépésüket, mert úgy érezték, hogy nem tudnak felkészülni időben a versenyek megrendezésére. A megmentő London volt, ahol a gyors és komoly szervezés eredményeképpen 1908-ra (alig 24 hónap alatt) az angol főváros készen állt a versenyzők fogadására. Kormánytámogatás nélkül felépült az új stadion, a versenyek szervezésénél a szervezők a nemzetközi szövetségekkel közösen határozták meg a szabályokat és versenytávokat.

A felépült korszerű, új stadiont a nép sportküzdemei színhelyének nevezték, mert ez volt az első olyan sportlétesítmény, amely úgy a sportolók, mint a nézők szempontjából is kiváló volt: a sportolók számára kiváló versenyzési körülményeket biztosított, a lelátókon pedig nagyszámú közönség – közel 50 000 néző – követhette a versenyeket. Egy korabeli résztvevő véleménye szerint a stadion *kolosszális méretű amfiteátrum, korszerű, józan kivitelben. Csupa vasbeton az egész, sehol sincs márvány, sem diadalív, mégis, amikor megtölti a föllelkesült embertömeg, amikor a versenyzők összemérik erőiket a tágas belső téren, immár senkinek sem hiányzik az a romantikus révület, amelyet az athéni stadion kínál a szemlélőnek...*

Technikai szempontból ez a londoni stadion jelentősen fölülmúlja az athéni arénát – a versenyek ezt világosan bizonyítják. A lelátók széles, tojásdad ívben veszik körül a belső teret, körülbelül 50 000 ember befogadására alkalmasak, és bármely pontjukról jó áttekintést adnak. A kerékpárversenyek számára 666 m hosszú cementpályát létesítettek, ezt korlát választja el a nézőtér legalsó széksoraitól. Körbefogja a futópályát, amelynek belső körvonala 536,45 m hosszú. A fennmaradó talajt kiváló minőségű gyepszőnyeg fedi, és eszményi terepül kínálkozik a többi sportbemutató számára. A futópályát a legfinomabb salakkal borították, , még esőben is rugalmas marad, könnyen végigszaladható felületet

A LONDONI OLIMPIA PLAKÁTJA

CÍMERES MEZBEN AZ OLIMPIÁN

szávatol. A kanyarok – a német versenyeken ezektől félnek a leginkább – olyan széles ívűek, hogy alig jelentenek hátrányt a külső sávon futónak³³.

A londoni olimpia volt ez első igazi világverseny, 1908. április 27-től október 31-ig tartott, 22 országból 2035 állt rajthoz, a 21 sportág keretében rendezett 110 versenyen. A verseny hosszúságát magyarázza, hogy a számok között még a jégkorong és a műkorcsolya is szerepelt. Ez volt az első alkalom, amikor a sportolók a stadionban rendezett nyitóünnepségen a nemzeti zászlójuk mögött vonultak fel. Az ünnepélyes megnyitón a magyar csapat az addigi legnagyobb létszámmal, 63 főből álló küldöttséggel vonult fel. A csapat búzavirágkék egyenruhában, fejükön hímzett címerrel díszített szalmakalappal menetelt³⁴.

A londoni olimpia több szempontból is nevezetes maradt. A megnyitón jelen volt VII. Edward király, a felvonuló csapatok a dísztribün előtt meghajoltak az angol uralkodó előtt. Az amerikai csapat megtagadta a király előtti tisztelgést, mondván, hogy az amerikai zászló nem hajol meg földi király előtt. Az olimpia érdekes pillanata a 400 méteres síkfutás négyes döntője volt, ahol a győztes amerikai Carpenter a sávokra fel nem osztott pályán a döntő végküzdelmében valószínűleg fellökte az angol Halswellet. A rendezők kizárták az amerikai versenyzőt és elrendelték a döntő megismétlését. Ekkor a döntő másik két amerikai résztvevője,

szolidarizálva társukkal, visszalépett, így az angol egyedül futotta le a versenytávot. Ez a verseny azóta is egyedülálló az olimpiák történetében³⁵.

33 Walter Umminger, A sport krónikája, magyar nyelvű kiadás, Officina Nova, 1993, 238.

34 Walter Umminger, A sport krónikája, magyar nyelvű kiadás, Officina Nova, 1993, 239.

35 Walter Umminger, A sport krónikája, magyar nyelvű kiadás, Officina Nova, 1993, 242.

A versenyek másik érdekessége a maratoni futás volt, amelynek távja ekkor lett 42,263 km, mivel a rendezők a Windsor parkból, a királyi kastély elől indították a zárónapon a versenyt. Nagy meglepetésre a verseny végén egy ismeretlen olasz versenyző, Dorando Pierti ért be elsőnek a stadionba, ám

AZ OLIMPIAI STADION

ekkor tántorogni kezdett, többször összeesett. A célegyenesben tántorgott, amikor az amerikai Hays beért a stadionba. Néhány méterre volt a céltől, amikor az amerikai is beért a célegyenesbe. Ebben a pillanatban a rendezők közül ketten odaugrottak é átsegítették az olasz versenyzőt a célon. Később Pietrit kizárták a versenyből az olasz küldöttség felháborodása ellenére. Az olaszok azt mondták, hogy a rendezők azért segítették át a versenyzőjüket a célon, hogy aztán kizárhassák. Mindezek ellenére az eredményhirdetéskor az angol királynő egy aranyserleget adott át a sportolónak kiváló eredményének elismeréseként³⁶.

A magyar csapat kétségen kívül az esélyesek közé tartozott, ezért az olimpiai részvétel mögött komoly anyagi támogatás állott. A verseny a küldöttség számára az addigi legsikeresebb volt. A magyar sportolók bizonyítottak: a három olimpiai arany mellé számos ezüst, bronz és kiemelkedő teljesítmény társult. Természetesen az erdélyi és kolozsvári sportbarátok elsősorban dr. Somodi István szereplését követték nagy figyelemmel.

A magyar küldöttség sikersorozatát a kardcsapat nyitotta meg, a csehek eleni győzelemmel az első olimpiai aranyat nyerték Magyarországnak. Az vívás egyéni döntőjében a magyar vívók bebizonyították, hogy uralják a sportágat: a hat döntős közül öt magyar sportoló volt, olimpiai aranyat nyert dr. Fuchs Jenő. A harmadik aranyat Weisz Richárd nehézsúlyú birkózó hozta³⁷. Közel

36 Walter Umminger, A sport krónikája, magyar nyelvű kiadás, Officina Nova, 1993, 242.

37 Walter Umminger, A sport krónikája, magyar nyelvű kiadás, Officina Nova, 1993, 239.

állt a győzelemhez a 4x200 méteres úszó gyorsváltó is, amely legnagyobb esélyesként indult, és 3 váltás után 7 másodperces előnnyel vezetett az angolok előtt. Az utolsó váltásban viszont Halmay Zoltánnak, az 1904-es olimpia 400 méteres számának győztesének, 50 méterrel az érkezés előtt görcsölt a lába és fuldokolva alig halad előre. Az angol versenyző megelőzte, Halmay pedig utolsó erejével célba csapott és elmerült. Ijedt társai utána ugrottak és kihúzták a partra, csak később nyerte vissza eszméletét³⁸.

A magasugrást 1908. július 21-én rendezték az olimpiai stadionban, dél előtt zajlott a selejtező, délután pedig a döntő a legjobb nyolc eredményt elérő sportolóval. A verseny érdekessége az volt, hogy a délelőtti selejtező során két versenyző, a francia Georges André, valamint az ír Con Leahy egyaránt 188 cm-t értek el, viszont a délutáni döntőben ezt az eredményt nem tudták megismételni, a délutáni döntőben viszont Somodinak sikerült 188 cm-t ugrani. Mivel ekkor még nem létezett a többszöri kísérlet szabálya, valamint a két forduló eredményeit összesítették, így a három sportolót egyaránt ezüstéremmel jutalmazták. A versenyt az amerikai Porter nyerte 190¹/₂ cm-es ugrásával.³⁹

A londoni olimpia magasugrás versenyszámának eseményeit dr. Speidl Zoltán, a Sportvilág helyszíni tudósítója, mesélte el olvasóinak az olimpiai játékok helyszínéről küldött levelében.

... inkább térjünk át annak az öröndetes ténynek a leszögezésére, hogy rajta kívül még dr. Somody István és Bodor Ödön is fényesen megállották a helyüket. Somody – amint már otthon is igen jól tudják – Leahy-vel, André-vel együtt boltversenyben második lett a magasugró világbajnokságban. Eredményének kellő értékelése céljából elég, ha megemlítem, hogy 1 88 m. magasat ugrott, teljes 4 centiméterrel többet ugorva, mint otthon, amikor a magyar rekordot felállította. A verseny nivójának jellemzésére szolgáljon az, hogy éppen tízen voltak olyanok, akik 1 80 mméteren felül ugrottak, ugymint: Porter (Amerika) 1 90¹/₂, Somody 1 88, André (Franciaország) 1 88, Leahy (Anglia) 1 88, Gidney (Ausztrália) 1 85¹/₂, Moffit (Amerika) 1 85¹/₂, Patterson (Amerika) 1 83, Leader (Amerika) 1 80, Monson

38 Magyarok az olimpiai játékokon 1896-2004 Athéntől Athénig, főszerk. dr. Aján Tamás, szerzők dr. Hencsei Pál, Ivanics Tibor, dr. Takács Ferenc és Vad Dezső, Magyar Olimpiai Bizottság, Budapest, 2005, 54-55.

39 A londoni olimpia részletes adatai és eredményei megtalálhatók az alábbi munkákban: Mallon Bill, Buchanan Ian, The 1908 Olympic Games, Jefferson NC, 2000; Kluge Volker, Olympische Sommerspiele: die Chronik: Athen 1896-Berlin 1936, Berlin, 1997; Ekkehard Zur Megede, The Modern Olympic Century 1896-1996, Deutsche gesellschaft für leichtathletik - Dokumentation e.V., Berlin, 1999

(Norvégia) 1.80, Hedenlund
(Svédország) 1.80 métert.

A magasugrás versenyének részletei is érdekesek: a július 21-én délelőtt tartott előversenyen Somody nem volt diszponálva, 1.80 m.-nél többet ugrani nem tudott, míg Porter délelőtt és délután is megugratta a maga magasságát, Leahy-nek és André-nek szintén a délelőtti eredménye vétetett figyelembe a döntésnél, miután délután a 1.83 métert sem tudták megugrani. Miután Moffit, a híres amerikai

SOMODY UGRÁSA AZ OLIMPIÁN

ugró, aki az amerikai olimpiai próbaversenyen második lett Porter mögött, a 1.88 métert megugrani nem tudta, ugyiszintén Gidney sem, hármuk között a boltversenyt úgy akarták eldönteni, hogy a pálczát 1.89 méterre tették fel. Ezt a magasságot azonban sem Somodynak, sem Leahy-nek, sem pedig André-nek nem sikerült. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy Somody volt, aki leginkább megközelítette a 1.89m. átugrását, sőt, hajszálon múltott, hogy előzetesen, a 1.88 méterről 1.90½ méterre felemelt magasságot át nem vitte. A magasugró világbajnokság egy pillanatra Magyarország felé hajlott. A magyarok kis tábora óriási izgalmakat állott ki, de nem csak mi „drukkoltunk” Somody mellett, hanem az angol publikum is. Valahányszor Somody ugráshoz felállott, a publikum hatalmas tapsviharban részesítette őt, sikeres ugrás esetén meg pláne ünnepelte őt. Meg kell vallanunk azonban, hogy az az ováció nem csak Somody személyének szólt, hanem nagyrészt az angolok amerikaellenes hangulatának megnyilvánulása volt. Az angolok ugyanis sokért nem adták volna, ha Somody legyőzte volna Portert, a yankeet. Hisz még arról is megfélekedtek, hogy a kedvencük, az öreg (legalább 35 éves), de elpusztíthatatlan C. Leahy is a megverték között volna!

De eltekintve minden anglo-american riválizálástól, Somodyról az angolok a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak, a „The Sporting Life”, a legnagyobb angol lap így említi Somodyt: „the wonderfull jumper from Hungary”⁴⁰.

A versenyen a szakértők felfigyeltek Somodi ugrási stílusára is, amely újítást jelentett, így még senki sem ugrott világversenyen. Somodi *szembe ugrotta a magasságot anélkül, hogy gimnasztikai átfordulást, vagy bármely más fortélyt használt volna*, a szakértők megjegyezték, hogy *stílusa volt a legjobb példája a természetes egyenes ugrás módszerének egy egész ember öltőn át*. Az olimpiai versenyen elért eredményre Kolozsvár polgárai is büszkék voltak. A verseny után eképp fogadták városunkban az olimpiai ezüstérmest: *Ifju Somody István dr., aki Londonban 188 centiméteres ugrásával második lett a magasugrás világbajnokságában, kedden éjjel érkezett vissza Londonból Kolozsvárra. Somodyt a kolozsvári közösség nagy lelkesedéssel fogadta a pályaudvaron, ahol megjelent a város színe-java, az egyetemi ifjúság s a hatóság képviselőiben Fekete Nagy Béla helyettes-polgármester. A fiatal atlétát harsány éljenzéssel fogadták, majd a helyettes-polgármester és az egyetemi kör elnöke üdvözölte. Somodyt a város fogatán vitték be a városba. Szerdán bankettet rendeztek Somody tiszteletére*⁴¹.

Az londoni olimpia hivatalos kiadványa a magasugrás érmeseinek bemutatásánál az alábbi leírást közölte a magyar versenyzőről: Dr. Steven Somody is an LL.D. of Kolozsvár University in Hungary. He is 23 years of age, stands 5ft. 9 in., and weighs 10st. 10lb. He won the Hungarian Championship in 1908 with a jump of 6ft. 0¹/₄in. Dr. Somody is a member of the Kolozsvár U.A.C., and he has been in trim as a high jumper for six years. He has also cleared 23ft. 5in. in the long jump⁴².

Somodi kiemelkedő eredménye bejárta a magyar sajtót, amely szép szavakkal dicsérte a kolozsvári versenyző eredményét. Íme néhány cikk a korabeli sajtóból.

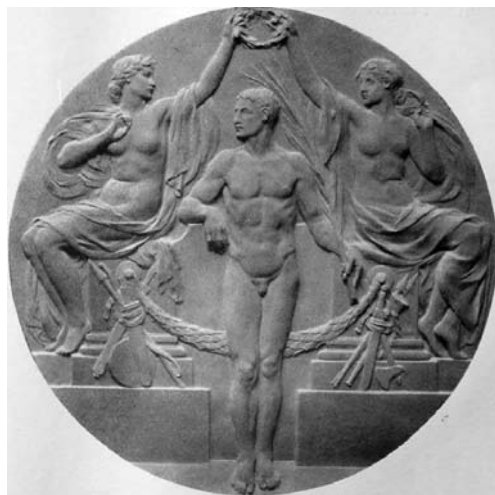
Nemzeti Sport, 1908. augusztus 1. számából:

Somodi szereplése egy külön cikket érdemelne. Az az erőfeszítő munka, amit egész nap produkált, mindenkinek felkeltette bámulatát. A magasugró verseny reggeltől estig tartott. Somodi délelőtt 180¹/₂ cm-t ugrott és ezzel szerencsésen bekerült a döntőbe.

A délutáni döntőben, mely egész későn, este felé folyt le, Somodi oly óriási formát mutatott, mely kétséssé tette Porternek (USA) a világbajnokságot. Körülbelül 20-25 főből álló kis magyar csapat gyűlt egybe a stadion azon részébe, a hol a magasugrás döntőjét vívta a döntőbe került 8 legjobb (csak 7, mert a svéd Hedelund nem állott ki!). Szívszorongva

⁴¹ Sportvilág, 1908. augusztus 9.

⁴² Olympic Games of London. 1908. A Complete Record with photograph of winners of the Olympic Games held at the Stadium, Sheperd's Bush. London, July 13-25, 1908. Along with Accounts of other Olympic Events.

AZ 1908-AS OLIMPIAI ÉRME

lestük Somodi minden ugrását és ez a lelkesedés, a mely elöntött mindnyájunkat, emberfeletti erőt kölcsönzött Somodinak s a miről álmodni sem mert, a 188 cm-t érintés nélkül tisztán vitte keresztül. A jelen levő nézőközönség óriási szimpátiával tapsolta Somodi minden ugrását és már-már azt hitte, hogy Porterrel boltversenyben végez. Csakugyan a 190½ cm-t alig hogy horzsolta, ami azonban az ő egyenes ugrási modoránál elég volt, hogy a lécsé.

Nemzeti Sport, 1908. augusztus 8. száma, Dobák Emil cikkéből:

A mit atletikában ez ideig jót, kontinentálisan elsőt produkáltunk is „egyes” [egyén] versenyszámokban – azt inkább az erőnek kell betudni, mint komoly tréningnek és szívós igyekezetnek. Hála Istennek – az új nemzedék ez irányban is haladást mutat. A mit Somodi elért, azt már angol lelkiismeretességgel mérve is – csak dicsérni lehet.

Magyar Hírlap, 1908. július 26. számából:

Somodi a régi BEAC magasugró gárdából való, az u.n. Gönczy iskolából. Eleinte oldalról ugrott, de később áttért az egyenesre és ezzel érte el legszebb eredményeit. Már tavaly 183 cm-t ugrott, az idén a bajnokságot már 184 cm-es rekorddal nyerte meg, míg Londonban méltó ellenfelétől, Portertől 188 cm-es eredménye dacára kikapott. Az ő neve csillog a magyar sport egin, mint volt annak idején a Dáneré és Gönczyé. Legsorgalmasabb athlétánk egyike, ki Londonban is a legszigorúbban betartotta a kemény szabályokat.

Felhívás Kolozsvár sz. kir. város ifjúságához⁴³

Kolozsvár sz. kir. város tanácsa és komunitása átlátva a nemzetközi olympiai versenyek jelentőségét, elhatározta, hogy ezen versenyek egyik kiváló bajnokát és győztesét, Somodi István dr-t, hazatérése alkalmával a legnagyobb ünnepélyességgel fogja fogadtatni.

A programpontok, melyeket a tanács fog összeállítani, falragaszok útján fognak a közönség tudomására hozatni, de már eleve is jelzem, hogy ennél a fogadtatásnál az ifjúságnak jelentős szerep fog jutni.

Annál is inkább, mert az a dicsőség, melyet így Somodi István dr. szerzett első sorban az ifjúság dicsősége, azé az ifjúságé, melynek vállain már a jövő Magyarországa boldogsága fog felépülni.

Somodi István győzelme a mi dicsőségünk is s éppen ezért annak szerzőjét első sorban is nekünk kell ünnepelni.

A fogadás napján az Egyetemi Kör előtt gyülekezve, zászló alatt fogunk a vasúthoz kivonulni s már most kérem a Kolozsvárt tartózkodó ifjúságot, hogy ezen a napon mind eljönni szíveskedjenek, hogy a fogadás az ifjúság részéről is fényesen és impozánsan nyilatkozó legyen.

A gyűlés idejét majd a lapok útján fogjuk az érdekeltek tudomására hozni.

Nappendorich Kálmán
az Egyetemi Kör szünidei elnöke

⁴³ Ismeretlen szerző kézírata, amelyet a kolozsvári Apáczai Társaság sportgyűjteménye őriz

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ELŐTTI ÉVEK

A londoni verseny után dr. Somodi folytatatta remek versenyeinek sorozatát annak ellenére, hogy keveset versenyzett. Mivel az Atlétikai Szövetség szabályai szerint országos rekordnak csak az az eredmény számított, melyet az ország területén értek el, ezért az 1909. évi BEAC évváró viadalán elért 186 cm-es ugrása lett az új magyar csúcs.

Személyes sikert jelentett számára a szülővárosában megrendezett atlétika bajnokság, mert Somodi, mint magyar magasugró rekorder, olimpiai ezüstérmes, először szerepelt Kolozsváron a nagy sikerei után. A kolozsváriak nagy szeretettel fogadták versenyzőjüket, aki a versenyen megmutatta, hogy nem ok nélkül ő a legjobb ebben a próbában. *Kolozsvári bemutatkozása olimpiai bajnokunknak fényes sikerrel járt, amennyiben 183 cm-es ugrásával még kolozsvári versenyen el nem ért eredményt produkált. Bámulatos könnyedségével, kitűnő stylusával méltón ejtette csodálatba a közönséget⁴⁴.*

Az 1909-es év eredményeit látva a szakértők sejtették, hogy már csak idő kérdése volt, hogy a kolozsvári versenyző megismételje londoni eredményét. Ez meg is történt 1910-ben, amikor Somodinak sikerült 188 cm-t ugrania a BEAC évváró viadalán.

Kiemelkedő eredményeivel és lelkes munkásságával egy ország tiszteletét vívta ki. Íme dr. Speidl Zoltán vezércikke a Sport Hírlapból:

A kilencszázas évek elején jelent meg a magyar sport történetében ez a név, a mellyel később a londoni olimpiai játékokon a magyar atlétikának talán legnagyobb dicsősége kapcsolódott össze.

Ez a név ünneppelté vált! A magyar közönség a sajtó dicsőítéssel árasztotta el!

Azután elmúlt az olimpiai esztendő, – elült az ünneplés zaja. Somodi nevét egy esztendő alatt már-már a feledés homályába borította a könnyen bevülő és könnyen feledő

A JOG DOKTORA –
1909. SZEPTEMBER

MAGYAR ATHLETIKAI SZÖVETSÉG.

A MAGYAR ATHLETIKAI SZÖVETSÉG bizonyítja, hogy
 1910. évi április hó 25.-n
 tartott tanácsülésen a következő eredményt, amelyet
ifj. Somodi István dr.
 a K K A C tagja Budapest-n
 1909. évi október hó 31.-n ért el,
 országos rekordnak
 elismerte: magasugrásban 186 cm.
 Budapest, 1922. június 19.-én

Moldán
 titkár

S. János
 elnök

MAGYAR ATHLETIKAI SZÖVETSÉG.

A MAGYAR ATHLETIKAI SZÖVETSÉG bizonyítja, hogy
 1910. évi november hó 4.-n
 tartott tanácsülésen a következő eredményt, amelyet
ifj. Somodi István dr.
 a B B T E tagja Budapest-n
 1910. évi október hó 2.-n ért el,
 országos rekordnak
 elismerte: magasugrásban 188 cm.
 Budapest, 1922. június 19.-én

Moldán
 titkár

S. János
 elnök

SOMODI 186 ÉS 188 CM-ES ORSZÁGOS CSÚCSÁT IGAZOLÓ DOKUMENTUM

közvélemény, mikor egy szép napon – a BEAC tavalyi évzáró viadalán – új magyar rekorddal lobbantotta lángra a lelkesedést!

Az idén versenyek jöttek, versenyek múltak, de Somodi eleinte életjelt sem adott magáról. Később aztán egy-egy nevezés alakjában jelezte – a közjelést. De még nem jött!

És a közönség, a sajtó, – a mely az ő nevét akkoron a dicsőség koszorújával övezte – már a gúny, a becsmérlés töviskoronáját fonta a feje köré. A „Közönség ugratását” vágták a fejébe, a „szavahihetőségét” vonták kétségbe.

És akkor megjelent! Messzi Kolozsivárról egy év múltán, újból felutazott Somodi Budapestre. És megjelenvén, új magyar rekord elérésében nyilvánuló nagy tudásával egyszerre elnémította a gúnyolódók szavát; elkápráztatta, újból visszahódította magának a közönséget. Újból innepelték őt!

És ezt, csak ezt érdemli meg Somodi! De nem csak az eredményéért, hanem – önmagáért. A sportbeli érényéért!

Sokan vasárnapról-vasárnapra versenyeznek, kisebb-nagyobb versenyeken learatják a maguk babérjait. És ezt helyeselni tudjuk, mert a gyakori versenyzés csiszolja a tu-

dást. De viszont érthetőnek tartjuk és méltányolni tudjuk Somodinak azt az álláspontját is, hogy csak nagy ritkán jelenik meg a porondon, de akkor azután képességének teljességében mutatkozik be. Pillanatnyi apró-cseprő, kétes értékű dicsőségek nem csábítják őt arra, hogy előbb jelenjék meg a nagy nyilvánosság előtt, mielőtt még önmagához méltót tudna produkálni.

Azt a nagy energiát, törhetetlen ambíciót pedig, a mellyel a nagy napra készül, egyenesen csodálni tudjuk! Távol a fejlett sportéletet élő fővárostól, szinte teljesen ma-

gára hagyatva, társ nélkül, valami rossz kis udvaron csendben dolgozik a mi Somodink a maga és a magyar sport dicsőségére!

A magyar sporttársadalom legteljesebb elismerése illeti meg ezt az ideális magyar sportférfiút⁴⁵.

Az 1911-es szezonban Somodi ismét sikeresen versenyzett. A nyár legfontosabb versenye Drezdában zajlott, ahol a nemzetközi egészségügyi kiállítás alkalmából egy nagyszerű nemzetközi atlétika versenyt rendeztek, a házigazda német atléták mellett részt vettek amerikai, angol, svéd és magyar versenyzők is. A magyar küldöttség szempontjából a verseny pompásan sikerült, a résztvevő 10 magyar versenyző közül haton győztek versenyszámaikban. Lázár József *Győztünk az egész vonalon* című írásában bemutatta a drezdai sikereket: *Egy kis hencegéssel azt mondhatnánk, hogy megjelentünk a porondon s kitértük mellünket a büszke germán előtt. Ott voltunk s mérkőzésre hívtuk a legjobbjaikat! Ott is voltak majdnem teljes számban. Akire azonban a legjobban vadásztunk s akivel legjobban szeretnünk volna találkozni, a jó Pasemann, a kétszeres angol bajnok s a többszörös német*

SOMODI ÚJ MAGYAR CSÚCSOT UGROTT, 188 CM
1910. OKTÓBER 2.

⁴⁵ Sport Hírlap, 1910, október 10.

EGY 1910-ES VERSENYEN KÉSZÜLT KÉP

rekorder egyszerűen megugrott⁴⁶!

Valóban, a magyar küldöttség számára a magasugrás versenye jelentette a versenyek koronáját, hiszen a viadal előtt a szervezők bejelentették, hogy a Somodi, a magyar rekorder versenyezni fog Pasemann, a német rekorder ellen. A verseny előtt viszont a németek büszkesége bejelentette, hogy távol marad és nem versenyez személyes okok miatt. Somodi ennek ellenére fényesen versenyzett, 187 cm-es

ugrásával nyerte a versenyt, eredményét elemezve azt mondták róla, hogy *ezzel a kiváló eredménnyel a starttól távol maradt Pasemannt is leverte volna*. Pasemann távolmaradása találgatásokra adott okot, feltételezték, hogy nem mert kiállni a remek formában ugró Somodi ellen. *Elsőrendű forrásból tudom, hogy Pasemann azzal az indoklással, hogy kissé letörve érzi magát, nem akarta erejét összemérni Somodival* – írta Lázár István⁴⁷.

Dr. Somodi kiemelkedő eredményeit az egész Kolozsvár ünneplte. Ez az eredmény ismét felvetette a kolozsvári sportélet legnagyobb gondját, hogy a városnak nem volt megfelelő sportpályája. Koncz Rudolf kolozsvári all-round sportember, a Református Kollégium legendás francia-latin tanára életrajzi visszaemlékezésében eképp számolt be a sportpálya építésének történetéről: *Ez a ragyogó eredmény igen nagy dicsőségére vált mind dr. Somodinak mind városunknak. A Londonból haza érkező bajnokot a pályaudvaron a városi tanács küldöttsége fogadta nagy üdvözlő beszéddel. Dr. Somodinak ezen ragyogó sporteredményén felbuzdul-*

46 Pesti Napló, 1911. július 18.

47 Pesti Napló, 1911. július 22.

*va most már a városi tanács is belátta, nemcsak a sportemberek, hogy feltétlenül szükség van egy teljesen modern sporttelep létesítésére, ahol ifjaink egyrészt gyakorolhatják magukat az atlétikában és footballban, másrészt a sport kívánalmainak megfelelő ke-
retben tudnak szép rendezett versenyeket tartani, miál-
tal remélhető, hogy elmaradt sportszínvonalunk rövidesen emelkedni fog. Ezt az egész-
séges és nemes célt szem előtt tartva a városi tanács elhatá-
rozta most már végérvényesen a sporttelep létrehozását pon-
tosan azon a helyen, ahol ma*

SOMODI UGRÁSA A DREZDAI VERSENYEN – 1911. JÚLIUS 13.

is áll, de 1911 januárig kellett várnia, míg a Kincstárnak bérleti szerződése lejár, aki ezt a terepet tűzfűfa szállításra a Szamos folyón használta. Ekkor a városi tanács megbízta Kovács Gyula városi mérnököt a terv elkészítésével, amit ő el is készített a Ferencváros Torna Club sporttelepének mintájára úgy, hogy 1911 tavaszán Kovács Gyula városi mérnök vezetése és felügyelete alatt a munka meg is indult⁴⁸.

De nem csak a kolozsváriak örvendtek, hogy komoly anyagi befektetés mellett a városnak világszínvonalú sporttelepe pályája lesz, hanem a magyarországi sportvezetők is, akik tudták, hogy ezzel a pályaaavatással nagy lépést tesznek az atlétika népszerűsítése érdekében. Az erdélyi nagyvárosokon kívül az atlétika népszerűsítése még kezdetleges volt. Az új sporttelep felavatásának híre bejárta az egész országot, a szakértők, a sportvezetők szép szavakkal üdvözölték a kolozsvári sportsiker hírét. Dr. Dobál Emil újságíró a Nemzeti Sport hasábjain vezércikkében üdvözölte a munkálatok befejezését.

⁴⁸ Koncz Rudolf kolozsvári all-round sportember az 1960-as években megírta sportemlékeit. Kéziratának egy részét az Apáczai Társaság őrzi Kolozsváron.

EGY 1911-ES VERSENYEN KÉSZÜLT KÉP

*Íme Erdélyben, ahol leg-
ortodoxabb a közvélemény,
ahol még a beszéd mód is
olyan Károlyi Gáspár bibliá-
jára emlékeztető ódon zama-
tú – ahol legkevésbé van mód
idegen eszmék behurcolására
– ezen a darab országon, ahol
a szegénység, a távolság, a
konzervatív felfogás, – szóval
minden gátja a modern intéz-
mények gyors recipiálásának
– ott sziklás Erdélyország-
ban, annak is a fővárosában:
Kolozsvárott megépül a kol-
dus szegény város jóvoltából
egy hatalmas sporttelep; most
nyitják meg nagy ünnepsé-
gekkel, szeptember 17-én.*

*És kapom a hírt a beavatottaktól, hogy milyen merész nagy tervek vannak még
születőben. Hatalmas perspektíva nyílik meg a szemünk előtt ezeknek a terveknek a
nyomán.*

*Mert tudnunk kell, hogy Kolozsvár ma is gócpontja, szellemi vezetője Erdélynek. Ami
ott bevett divat, az csakhamar divattá lesz a sok kicsi erdélyi városkában is. Amit ott
a fiatalok megszoknak, megszeretnek, az elvándorol Erdélyország minden zege-zugába.
Amit most Kolozsvár művel, az arányaiban olyan hatalmas nemzetmentő munka, ami-
lyent eddig Nagy-Magyarországon egy város sem produkált.*

*Az embert a naivitásokról leszoktatja az élet. A legnagyobb öröm közepette is mindig
ott furkál az agyamban az a rossz érzés, hogy mennyi küzdelem kell még, míg ott messze
Erdély országban a sportúzó alkalmatosságok mellé megterem a sportszerű felfogás is.
Mert sajnos tapasztalataim vannak arról, hogy a sportot is hogyan dominálja vidéken a
kicsinyesség.*

*Ámbátor, ha nézem kik csinálják arra felé az új sportéletet, be kell látnom, hogy a
félelem mégis alaptalan.*

*Ott Kolozsvár mellett vérzett el a szabadságharcban Vasvári. Ez a fanatikus Ma-
gyarországi ifjú, aki át akarta vinni a Királyhágón a szabadság zászlaját. Ma is vannak*

A „Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club“

által a Kolozsvár sz. kir. város által épített sporttelep ünnepélyes felavatásakor tartandó országos sportünnepségek alkalmából, **1911 szeptember hó 17-én** : délután 2 órakor Kolozsvárt, a Rákóczy kerti új sporttelepen rendezendő :

Országos pályamegnyitó atletikai verseny feltételei:

==== Versenyszámok : ====

1. 100 yardos junior síkfutás,	8. 800 m. staféta (100 m + 100 m + 200 m
2. 100 yardos síkfutás,	100 m + 400 m),
3. 1/4 ang. mértföldes síkfutás (Magyar-ország bajnokai kizárva.)	9. Magasugrás,
4. 1/2 ang. mértföldes síkfutás,	10. Távolugrás junior,
5. 2. ang. mértföldes junior síkfutás,	11. Súlydobás junior,
6. 120 yardos gátfutás,	12. Gerelyvetés, (szabad fogással),
7. 220 yardos síkfutás, handicap	13. Diskosvetés.

Nevezési határnap: 1911 szeptember 10. A verseny a M. A. Sz. szabályai szerint rendezetik. Nevezni a M. A. Sz. hivatalos nyomtatványain íj. Somodi István dr. athl. szakosztályi elnök címére (Kolozsvár, Bartha M.-u. 3. sz.) lehet, hová a tételek is küldendők.

Nevezési díj: Egyéni versenyszámokban 2 korona. A stafétában 6 korona. Tét nélkül érkező nevezéseket nem fogadhatunk el.

Díjazás: Minden egyéni verseny győztese (a 220 y. handicapban is) tiszteletdíjat és ezüst érmet, minden második ezüst-, harmadik pedig bronz-érmet nyer. Record-javítás esetén a győztes ezüst helyett arany-érmet nyer. A stafétában a győztes egyesület tiszteletdíjat, a csapat tagjai ezüst-érmet, a második csapat ezüst-, a harmadik bronz érmet nyer. Ezen kívül az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 9., 10., 11., 12., 13. sz. versenyek alapján legtöbb pontot elérő egyesület legalább is 200 K értékű tiszteletdíjat nyer. Győzelem 5 pontot, II. hely 3 pontot, III. hely 1 pontot számít s a díj a legtöbb pontot elérő egyesületnek mindenképen kiadatik. Pontszám egyenlőség esetén a győzelmek, illetve második helyezések többsége dönt. A viadal országos jellegű s az egyes versenyeken a M. A. Sz. által igazolt athléták vehetnek részt. A 3. számú versenyben mindazok, kik Magyarország 1/4 ang. mértföldes síkfutó bajnokágát már nyerték, nem indulhatnak. — Nevezések elfogadása, vagy el nem fogadása felett a K. E. C. választmánya határoz. Nevezések indokolás nélkül visszautasíthatók. —

Előmérkőzések szükség esetén a verseny napján d. e. 10 órakor tartatnak, melyekről nevező egyesületek idején értesíteni fognak. A verseny részletes sorrendjét szintén nevezési zárlat után állapítja meg és teszi rendező egyesület.

A versenypálya 1/4 angol mértföldes két emelt fordulós sálakpálya. — **Elszállásolásról** a versenyzők részére, ha az a nevezéssel egyidejűleg kériük, gondoskodva lesz. —

Kolozsvár, 1911 augusztus 12-én

A „Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club“

nevében

Papp Jenő, Dr. Benedek László, íj. Somodi István dr.,
e. i. elnök. e. i. főtitkár. az athl. sz. o. elnöke.

Látta és jóváhagyta a M. A. Sz. Athletikai szakosztálya

Stankovits,
szakoszt. elnök.

STEF. J. DE TON PAPERDRUCKER, KOLOSVÁR.

**AZ 1911-BEN FELAVATOTT
KOLOZSVÁRI SPORTTELEP
— KORABELI KÉPESLAP**

van a kezük ebben a nagy sportbeli átalakulásban.

És aztán látok ottan küzdeni a sport érdekében apró embereket. Abból a fajtából, akikről Petőfi írja, hogy a véruik minden kis cseppje drága gyöngyöt ér! Kettőt közülök, akik az aprók között vezetők, meg is nevezek: a Somodi testvéreket. Bár ismerik a nevüket szerte-széjjel, senki annyira nem tudja, hogy mit dolgoztak ezek a kis legények a sportért, mint én, aki két évig élttem közöttük.

Hát ezekben az urakban mégis csak illik megbízni, hogy amit eddig jól csináltak, azt jól fogják folytatni is!

A Nemzeti Sport az ünnepük alkalmával velük örvendezik. Koložsvár dicsősége nekünk is dicsőségünk! Szeretettel köszöntjük a magyar sportok első hajlékát Erdélyben és a megalkotóit testvéri gyöngédséggel dicsérjük⁴⁹.

1911 nyarán befejezték a munkálatokat, így szeptember 17-ére minden készen állott az új pálya felavatására. A szervezési munkában oroszánrészt vállaltak a Somodi testvérek is, akik közül István ekkor már a KEAC atlétika szakosztályának vezetője volt. Az új sporttelep felavatási ünnepségét több hónapon át szervezték a koložsváriak. Hosszú munka után 1911. szeptember 17-én minden készen állt az ünnepélyes felavatásra, illetve a nyitó versenyekre. A megnyitó ünnepségen neves személyiségek sora jelent meg: Koložsvár előjárói és klubbvezetői mellett 21 sportegyesület képviseltette magát, felszólalt a honvédelmi-, valamint a közoktatási miniszter képviselője is. A város nevében Fekete-Nagy Béla polgármester átadta a sporttelepet a KAC elnökének, br. Josika Samunak, ezután pedig elkezdődtek a pályavató versenyek. Az atlétika versenyek után labdarugó mérkőzés zárta a versenyeket, a Budapesti-Csepeli Atlétikai Club csapata 4-1 arányban legyőzte Koložsvár válogatottját⁵⁰.

49 Nemzeti Sport, 1911. szeptember 3.

50 Ellenzék, 1911. szeptember 19.

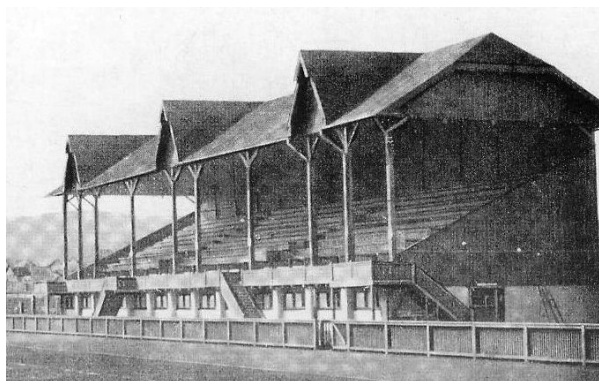
Az atlétika versenyeket beárnyékolta a rossz időjárás, a versenyen elért eredmények pedig messze elmaradtak a szezon legjobb eredményeitől annak ellenére, hogy a magyar atlétika java részt vett a versenyen. Somodi István is versenyzett, a magasugró versenyt 175 cm-es ugrásával megnyerte. A Nemzeti Sport 1911. szeptember 24.-i számában eképp értékelte a kolozsvári versenyt: *Szegény kolozsváriaknak igazán nem volt szerencséjük nagyarányúra tervezett pályamegnyitó versenyükkkel. Minden feltétel meg volt hozzá, hogy nagy sikerű legyen: a város által fejedelmi bőkezűséggel létesített pálya, a nagyszámú kiváló versenyző, lelkes hangulat, de Jupiter Pluvius megnyitá az ég csatornáit és egész délután zuhogott a sűrű, hideg, őszi eső, tönkretéve az óriási fáradtsággal és körültekintéssel létrehozott versenyt.*

A „M.A.Sz.” ritka előzőekenységgel viselkedett a KEAC versenyével szemben, nem adva verseny engedélyt e napra egy más egyletnek sem. Somodi, Bodor, Jankovich, Luntzer, Ondrus, Antal, Kovács N., Horner, Mudin, Déván, Szerelemhegyi, Rácz, Szakáll, Szalai, Grün, Stolmár stb. megjelenése már eleve biztosították volna nemcsak a verseny nívóját, hanem a kitűnő eredményeket is, ha az eső által felázott pálya s a hideg nedves levegő nem gátolta volna az erők teljes kifejtését...

Az eső káros hatása a magasugrásnál nyilvánult legerősebben. Az elugrás egy pocsoltyából történt és Somodi, ki tréningben pár nap előtt 191-et ugrott, képtelen volt a 181 cm-t átvinni, Szabó már a 170-et sem bírta⁵¹.

Somodinak egyre komolyabb ellenfelekkel kellett versenyeznie. Ezek között a legjelentősebb báró Wardener Iván volt, aki 190 cm-re javította idő közben a magasugrás rekordját.

Óriási érdeklődés előzte meg a MAC évzáró viadalát, ahol a két nagy esélyes indult. Bár Somodi részvétele betegség miatt utolsó pillanatig kétséges volt, utolsó pillanatban mégis úgy döntött, hogy egészsége erősödött annyira, hogy a versenyen részt vegyen. A verseny a kolozsvári atléta számára fényesre sikerült, hiszen 186 cm-es ugrásával legyőzte ellenfelét, aki csak 181 cm-ig

A SPORTTELEP RÉGI FATRIBÜNJE –
KORABELI KÉPESLAP

⁵¹ Nemzeti Sport, 1911. szeptember 3.

**KORCSOLYAÉLET A SÉTATÉRI TAVON
AZ 1910-ES ÉVEKBEN
(JOBB OLDALON SOMODI ISTVÁN)**

jutott. A két sportolót az egész ország ünnepelte, hiszen mindaddig nem volt ilyen párharc két versenyző között a magyar atlétikában. Egy újságíró így fogalmazta meg a két kiváló atléta párharcát: *a vélemények erősen megoszlanak, hogy melyik a jobbik a kettő közül. Mi erre azt mondhatnók, amit az öreg Goethe felelt azoknak, akik vitatkoztak, hogy ő e a nagyobb költő, vagy Schiller? Ne azt kutassuk, hogy melyik a nagyobb, hanem örüljünk, hogy két ilyen jeles legényünk van. Reméljük, hogy jövőben mindketten átröpítik Stockholmban a magyar címeres trikót a 190 fölött*⁵².

Az 1912-es év a stockholmi olimpia jegyében zajlott. Mivel Somodi már a verseny előtt egyre kevesebbet versenyzett, emellett ügyvédi vizsgára készült, kihagyta az 1912-es olimpiát. Ennek ellenére az olimpiai magasugró versenyen a magyar küldöttség szép eredményt várt Somodi versenytársától, báró Wardenertől. Annak ellenére, hogy az addigi olimpiai magasugró versenyeken a magyar sportolók remekül szerepeltek, e versenyen nem sikerült a bravúr. Báró Wardenertől, akitől érmet vártak, délelőtt átugrotta a döntőbe jutáshoz szükséges 183 cm-t, ám délután már 180 cm-nél kiesett. A magyar ugró, aki megrögzött alkoholista volt, azzal magyarázta a gyenge szereplését, hogy a magyar csapat edzője megvonta tőle a megszokott szeszes italát⁵³.

Somodi 1912-ben kevés versenyen vett részt, fontos szerepe volt viszont a KEAC-ban, illetve annak atlétika szakosztályában. Somodi hosszabb időn keresztül a KEAC főtitkára volt, öccsével, Andrással együtt oroszlánrészt vállalt minden KEAC rendezvény szervezésében, például új kolozsvári sporttelep megnyitásának, illetve a nyitóversenyeknek a megszervezése is nevükhöz fűző-

⁵² Nemzeti Sport, 1911. november 5.

⁵³ Zuber Ferenc, Az atlétika története Magyarországon, In Testnevelés, 1936, 143.

dik. Az 1912-e KEAC közgyűlésen Somodi Istvánt újra főtitkárrá, illetve az atlétika szakosztály elnökévé, Somodi Andrást pedig a korcsolya szakosztály elnökévé választották⁵⁴.

1912. szeptember 15-én a Nagyváradi Sport Egylet nagyszabású atlétika versenyt szervezett, amelyre a budapesti egyesületek mellett meghívták Erdély legfontosabb atlétikai egyesületeit is. Sajnos az időjárás a nagyváradi versenyt is befolyásolta, a folytonos szél és esőzés megromgálta az atlétika pályát, így nem születtek kiemelkedő eredmények. A kolozsvári versenyzők dr. Somodi István vezetése alatt szép számban vettek részt e versenyen, eredményeikkel bebizonyították, hogy a KEAC a magyar atlétikai élet egyik főszereplője. Szép eredményeiket viszont elhomályosította Somodi remek versenyzése, aki annak ellenére, hogy abban az évben alig versenyzett, a nagyváradi versenyen két számot is megnyert, és nem is akarhogyan. A magasugrás versenyében 175 cm-el nyerte a versenyt, 10 cm-el ugorva jobbat a második és harmadik helyezettéknél, Orbán (BEAC), valamint Finta (KEAC). Somodi a távolugrás versenyében is igazolta klassziszát: annak ellenére, hogy ebben a számban nem készült felt, toronymagasan legyőzte fiatal ellenfeleit. A győzelem értékét növeli eredménye, 654 cm, amely közel fél méterrel volt jobb, mint a második helyezetté, Kósa Józsefé (MAC), aki 606 cm-t ugrott⁵⁵.

Az első világháború megtörte a kolozsvári sportélet fejlődését. Ezeket az eseményeket Mező Ferenc foglalta össze: *az 1911. évben pompás sporttelepet kap a klub, megvan rá minden lehetőség, hogy a fővárosi egyletek mellé fejlődjék, ám jön a háború vérzivatarra, végigsöpör a sporttereken is, Erdély ifjúsága is leteszi a sporteszközöket és fegyvert ragad kezébe, hogy a mindenfelől megtámadt hazájának védelmére keljen*⁵⁶. Somodi István számára az első világháború – melyet mint katona végigharcolt – végképp lezárta kiemelkedő sportolói karrierjét.

A HONVÉDSÉG TISZTJE

54 Ellenzék, 1912. október 10

55 Ellenzék, 1910. szeptember 16

56 Dr. Mező Ferenc, Erdély sportélete, In Testnevelés, 1929 augusztus-szeptember, 536.

DR. SOMODI EDZŐI MUNKÁSSÁGA

Az első világháború után dr. Somodi István nekilátott a kolozsvári magyar atlétikai élet újrászervezésének. Nehéz feladat volt ez mind politikai, mind emberi szempontból: az új román vezetés nem nézte jó szemmel a KAC fel lendülését, emellett a magyar egyetem nélkül maradt városban kevés tehetséges, kiemelkedő eredményekre képes sportoló maradt.

Az 1922-ben megjelent *Athletika* évkönyv, melyet dr. Somodi István szerkesztett eképp számolt be a világháború utáni időszakról: *a háború az egész atlétikai életet derékban törte ketté, úgy, hogy a forradalom után újból kellett kezdeni mindent. Leghamarabb a KEAC állott lábra s az 1919. év tavaszán újból virágzó athletikai élet indult meg a kolozsvári sporttelepen és rövid idő alatt nagyszámú kiváló kezdő és junior versenyző állott szorgalmas munkában. Arad, Temesvár és Nagyvárad ekkor még nem adtak életjelet magukról.*

Kolozsvár fejlődése sem tartott azonban sokáig, mert a katonai hatóságok 1919. június 23-án mindennemű sportolást betiltottak s ez az állapot Kolozsvárt 1920. július végéig tartott.

Más városokban az egyesületek már az 1920. év elején megkapták a működésükhöz szükséges engedélyt, azonban athletikai életről beszélni ennek az évnél csak a vége fele lehet, mert augusztusig csupán Arad és Temesvár athletizáltak, de concurentia hiányában számottevő fejlődés náluk nem állhatott be.

Kolozsvárt – mint említettem – 1920. augusztusának elején indult meg a sportolás s ekkor kezdődik meg tulajdonképpen Erdély athletikája is, mert ezeitől kezdve nemcsak Arad és Temesvár athletái dolgoznak, hanem a KEAC-nak, részben a KAC-ba, részben pedig a MSE⁵⁷-be lépett tagjai és az Universitateaba⁵⁸ tömörödött román sportférfa is, úgy, hogy az 1920. év végén már számottevő athletikai életet találunk⁵⁹.

Dr. Somodi István, akit Románia első atlétaedzőjeként tartanak számon, elkezdte lelkes munkáját a KAC atlétikai szakosztályának újrászervezésében. Később az egyesület elnöki tisztségét is elvállalta. Óriási nehézségekbe ütközött, hiszen az új vezetés semmiképp sem óhajtotta a kolozsvári magyar sportegylet támogatását. Báró Bánffy István, a 40-es évek elejének kiemelkedő rúdugrója elmesélte, hogy amíg az Universitatea román atlétáit az román

57 Munkás Sport Egylet (MSE) – 1911-ben alakult Kolozsváron.

58 Universitatea Cluj – a kolozsvári román egyetem sportköre, 1920 márciusában alakult.

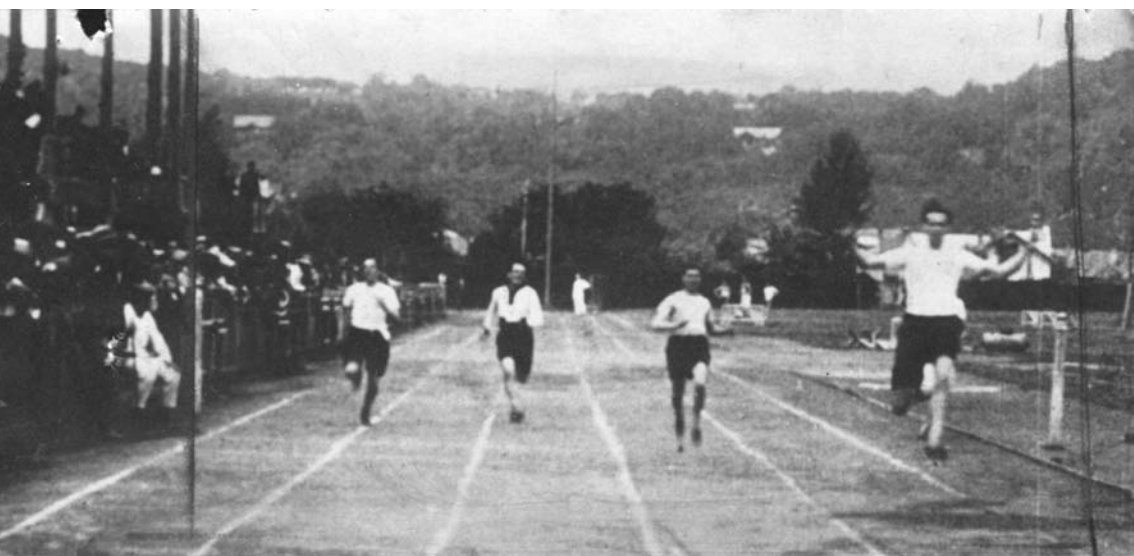
59 *Athletika* évkönyv, szerk. dr. Somodi István, Kolozsvár, 1922, 2-3.

DONOGÁN GERŐ GYŐZ A KAC VERSENYÉN A KOLOZSVÁRI SPORTTELEPEN – 1921 JÚLIUSA

IFJÚSÁGI MEZEI FUTÓVERSENY STARTJA – KOLOZSVÁR, 1922 TAVASZA (BALRÓL AZ ELSŐ KORMOS LÁSZLÓ, A MÁSODIK BUJDOS JÓZSEF, A KAC ATLÉTÁI)

PÉTER LÁSZLÓ GYŐZ A 100 M-ES ORSZÁGOS BAJNOKSÁGON 1921-BEN

sportvezetők bőven ellátták pénzzel, felszereléssel, élelemmel, addig a KAC atlétáinak csak salétromos kolbász jutott kiszálláskor.

A bécsi döntés után, a 40-es évek elején, több sporttörténeti munka lejegyezte az erdélyi magyar sportélet nehézségeit a 20-as és 30-as években. Az erdélyi magyar sportélet a trianoni döntés után sokkal fejlettebb volt, mint a moldvai és havasalföldi (úgynevezett regáti) sportélet. A magyar egyesületek fejlődésének megakadályozását az új hatalom tudatos módszerekkel próbálta elérni, a legfontosabb módszerek a pályák, termek államosítása és elvétele, valamint az anyagi támogatások megvonása volt. Pluhár István így foglalta össze ezt az időszakot: *a magyar egyesületet a cseh, román vagy szerb egyesülettel közös rendezésre kényszerítették s így a jövedelemnek csak egy kis része jutott a magyar egyesület pénztárába. Később ezeket a közös rendezéseket mindinkább így irányították, hogy a jövedelemnek csak a töredékeit élvezhette a magyar egyesület. Így érték el azt, hogy a magyar sport vonzóerejével a magyar közönség áldozatkészségét a saját sportéletünk fejlesztésének szolgálatába állították*⁶⁰.

Mindezek ellenére a kolozsvári atléták óriási sikereket értek el, s ez első sorban dr. Somodi lelkes munkásságának az eredménye. Az egyesületnek a 20-as években kiemelkedő atlétái voltak: Péter László, a híres sprinter, a klub-

60 Magyarországi sportegyesületek története, szerk. Pluhár István, Budapest, 1942, 19.

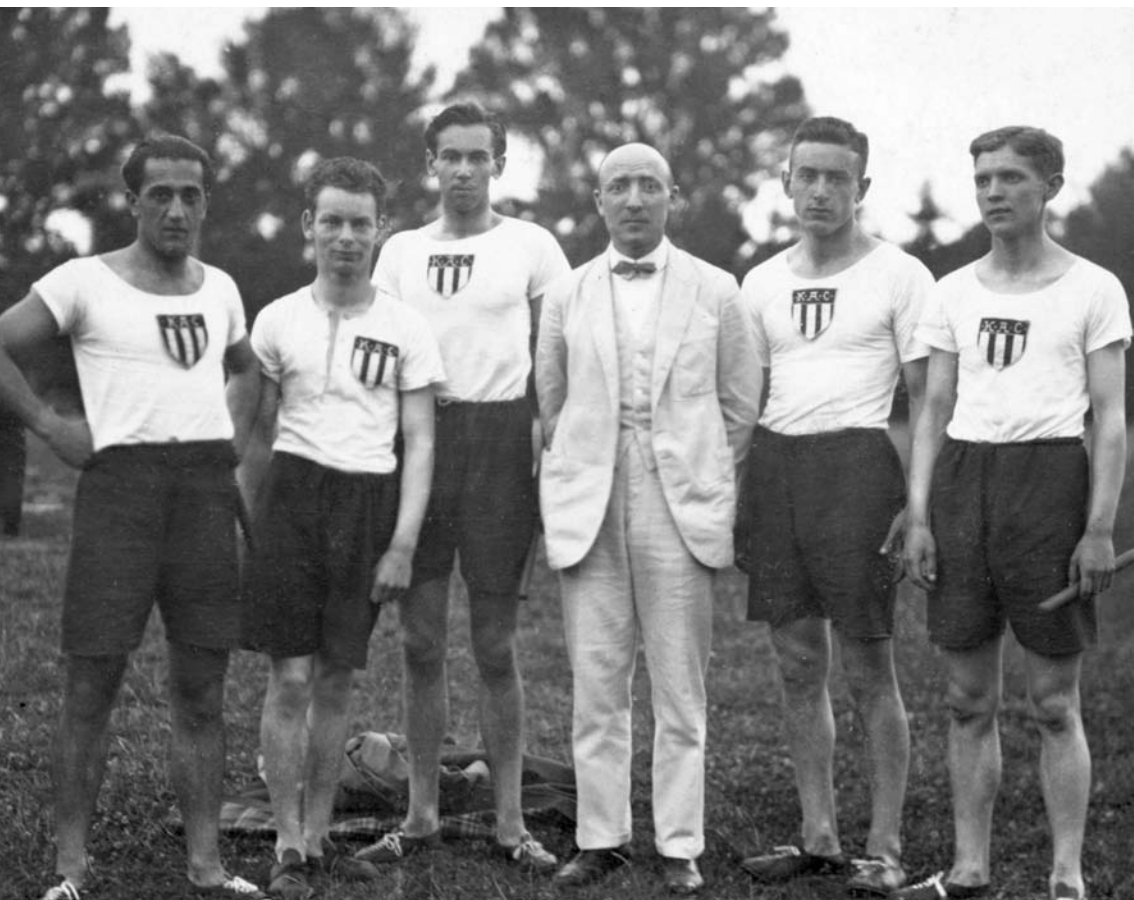

**A KAC ATLÉTÁI A BRASSÓI ORSZÁGOS BAJNOKSÁGON 1923 JÚLIUSÁBAN,
AHOL AZ EGYESÜLET HAT EGYÉNI ÉS EGY STAFÉTA GYŐZELMET SZERZETT**

nak 15 országos bajnoki címet szerzett, Vajna János rúdugró négyet, Dávid János súlylökő kettőt, s 1924-ben a 4x100 m-es váltó – Péter, Szabó, Kormos, Bíró – is országos bajnoki címet nyert.

Az első országos szintű atlétika versenyen, melyet Kolozsváron rendeztek 1921-ben, Péter László négy versenyszámban is győzött (100 m., 200m., távolugrás és hármasugrás). Mellette Vajna és Donogán is győzött; a KAC atlétái az első jelentős versenyen jelezték, hogy fontos szerepet játszanak a román atlétikai életben. Az 1922-es országos versenyt Temesváron rendezték, ahol a KAC megtizedelt csapattal ált ki, hiszen Péter László betegség miatt, Donogán Gerő pedig katonai szolgálata miatt kihagyta a versenyt, így csak Vajnának sikerült megvédeni címét⁶¹.

⁶¹ 61 Sport, 1922. április 24, 2.

A 4x100 ÉS 4x200 M RECORDER STAFÉTA 1923-BAN
BALRÓL: DONOGÁN GERŐ, BÍRÓ FERENC, PÉTER LÁSZLÓ, SOMODI ISTVÁN,
WELSER TIBOR ÉS KORMOS LÁSZLÓ

Az világháború utáni első rangos országos atlétika bajnokság 1923. július 26-án zajlott Brassóban. A viadal szervezésében fontos szerepet vállalt Károly román trónörökös is, a versenyt pedig több magas rangú diplomata és katonai vezető is meglátogatta, mivel a közeli Sinaian a kisantant államfőfainak konferenciája zajlott. A versenyre beneveztek Románia legjobb atlétái, minden jel arra mutatott, hogy magas színvonalú verseny következik.

A brassói verseny korántsem sikerült olyan fényesre, mint azt a rendezők gondolták. A verseny zsűrije többször igazságtalan döntéseket hozott, amely

A KAC ATLÉTÁI AZ 1920-AS ÉVEK KÖZEPÉN

BALRÓL: SOMODI, VAJNA, WELSER, DONOGÁN, DÁVID, BÍRÓ F., FETTER, KORMOS, PÉTER, BEKE

megdöbbsentette a szakembereket, a szakszövetség döntése, hogy Brassóban rendezzék, a versenyt pedig egyenesen melléfogás volt, hiszen Brassón nem rendelkezett sem megfelelő sportteleppel, sem atlétikát szerető közönséggel, a pálya pedig, amelyen versenyeztek közel hat km-re volt a várostól. És akkor még nem beszéltünk arról, hogy a versenytávokat nem hitelesítették, ennek bizonyítéka volt a 200 m-es síkfutás, ahol a cél 80 cm-el lejjebb volt a rajt szintjénél, így nem csoda, hogy a kolozsvári Péter László majdnem új világcsúcsot futott ezen a távon (21,4 mp).

VAJNA ISTVÁN ORSZÁGOS BAJNOK RÚDUGRÓ – 1924

A KAC csapata mindezek ellenére fényesen szerepelt és hat bajnoki címet szerzett. Péter László négy versenyszámban győzött, mellette Vajna János megnyerte a rúdugrást, míg Dávid József a diszkoszvetést. Ezekkel a győzelmekkel a KAC elhódította a Románia legjobb egyesületének járó díjat is.

Sajnos ezen a versenyen a kolozsvári magyar egyesületet egy súlyos sportszerűtlen döntés érte. Valószínű, hogy a szervezőket vagy a bukaresti szakvezetést zavarta, hogy a kolozsvári magyar egyesület uralja a román atlétikai életet, így beleszóltak a 4x100 m-es váltó végeredményében. A kolozsvári váltó toronymagasan, új országos csúccsal – 46,2 mp – nyerte a versenyt, ez lett volna a KAC hetedik bajnoki címe. Ekkor viszont a szervezők kizárták a versenyből a kolozsvári váltót, döntésüket azzal indokolván, hogy Donogán hibásan váltott, elnézték viszont a bukaresti Olimpia versenyzőjének a kétszeres lopott startját. Ez a sportszerűtlen döntés felháborította a kolozsvári

BÍRÓ LAJOS ORSZÁGOS BAJNOK RÚDUGRÓ

küldöttséget, aki hiába óvta meg a döntést, hiába kérte, hogy a versenyt fussák újra, a versenybíráóság döntése maradt⁶².

Az 1920-as években, a gazdasági válság előtti, az erdélyi sportegyesületek – Kolozsvári Atlétikai Club, Kolozsvári Universitatea, valamint az aradi és temesvári egyesületek – rendszeresen megelőzték a bukaresti egyesületeket, amelyek csak évekkel később kezdték uralni az országos bajnokságokat.

Péter Lászlóról, a kiváló vágázóról érdemes megjegyezni, hogy 14 országos bajnoki címével a KAC minden idők legeredményesebb versenyzője volt. Az 1923-as országos bajnokság után, amikor edzője gratulált neki, Péter fanyalogva fogadta az elismerést: „Ne is mondja, Pista bácsi, tavaly előtt négy számban győztem! De nem baj, a legközelebbi bajnokságon javítok!” Egy évre rá, a kolozsvári sétatéri pályán betartotta a szavát: öt bajnoki címet szerzett. Ilyen volt a színvonal a kolozsvári magyar atléták körében az 1920-as évek elején⁶³.

62 Ellenzék, 1923. augusztus 1.

63 Szabadság, 2003. július 31.

**SOMODI ÁTVESZI II. KÁROLY KIRÁLYTÓL
A LEGJOBB ATLÉTIKAI EGYESÜLETNEK JÁRÓ TRÓFEÁT.**

Péter László több visszaemlékezésében is leírta az akkori kolozsvári sportéletet, valamint azt, hogy is került Kolozsvárra Somodi Pista bácsi keze alá. *Az első világháború után érettségiztem színjelessel a Mikó Kollégiumban. Ugyanabban az évben egy unokatestvérem, a gidófalvi Miskolczi Kálmán a kolozsvári Mezőgazdasági Akadémiát abszolválta, s mint diák a KAC (Kolozsvári atlétikai Club) színeiben nyert országos bajnokságot súlylökésben. Mivel tudta, hogy a Mikó Kollégium év végi tornavizsgáján futásban, magas- és távolugrásban én nyertem el a pálmát, és azt is tudta, hogy a kolozsvári Kereskedelmi Akadémiára akarok beiratkozni, arra biztatott, hogy menjek ki Gidófalvára, és ott készüljünk együtt a Kolozsváron megtartandó országos atlétikai bajnokságra. Elfogadtam a meghívást... A véletlen úgy hozta, hogy egy napra (augusztus 29.) esett a bajnokság Kolozsváron és Miskolczi esküvője Mezőmadarason. Nem volt mit tenni, Kálmán táviratozott Kolozsvárra a KAC akkori elnökének, edzőjének, mindenesének, Szatmári Pistának. A távirat így hangzott: 29-én van az esküvőm Mezőmadarason, helyettest küldök, Péter Lászlót. Minden számban nevezni. Szatmári visszatáviratozott: Az esküvőt elhalasztani, a helyettestel együtt várlak. Kálmán visszatáviratozott: Az öcsémet várjátok az állomáson.*

A KIRÁLY GRATULÁL BÍRÓ LAJOSNAK (BRASSÓ, 1934)

Pár nap múlva, az országos bajnokság befejezése után Szatmári táviratban válaszolt: A helyettes négy bajnokságot nyert. Köszönöm. Sok boldogságot kíván Szatmári Pista.

A húszas évek elején Románia országos bajnok a voltam mindenek előtt 100 és 200 méteren és néhány ugrószámban...⁶⁴

Péter Lászlót szoros barátság fűzte Dávid Józsefhez is. Erről a barátságról egy visszaemlékezésében számolt be. *Az 1900-ban Zalánban született Dávid Jóska-val való barátságom – írja egyik levelében Péter László – a gimnáziumi időkben kezdődött, amikor ő első osztályos volt és én második. A füleslabdapályán hamar összehátrákoztunk, mert mindketten szerettük ezt a szép, férfias játékot. Az volt a szokás, hogy minden szombat délután két válogatott füleslabda-csapat kivonult az Újvárossy-kertben lévő gyepes sportpályára, küirt- és dobsszóval menetelve végig a városon. Bár íratlan, mégis szabály volt, hogy ezekbe a csapatokba csak felsőosztályosok kerülhettek be, de Petrás tanár úr gyakorta becsempészett minket, alsóbb osztályosokat is, jelezve ezzel, hogy felfigyelt tehetségünkre, értékeli tudásunkat.*

64 Áros Károly, Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon, Szentendre, 2002, 139.

**A KAC CSAPATA AZ 1934-ES ORSZÁGOS BAJNOKSÁGON. SOMODI ISTVÁN KEZÉBEN
A LEGJOBB EGYESÜLETNEK JÁRÓ KUPA
BALRÓL: KRAUSZ, SOMODI, KOVÁCS, BÍRÓ LAJOS**

Jóska barátom a négy osztály elvégzése után tanítóképzőre ment Nagynyedre, s kapcsolatunk egyelőre megszűnt.

1921-ben egy közös barátunk említette, hogy a tanítóképzőben volt egy nagyon jó súlylökő, Dávid József. Én akkor már a KAC-ban atlétizáltam, fogtam magam, és elmentem Zalánba, Jóska szülőfalujába, hogy rábeszéljem ott, jöjjön fel Kolozsvárra. Nem volt könnyű dolgom, mert ő akkor egy erdőkitermelő vállalatnál, amolyan felügyelő-féle volt, s közben vadászszenvedélyének is hódolt. Nem volt más választásom, mint nővére, Dávid Margitka segítségét kérni, akinek Jóska meg is ígerte, hogy nem zárkózik el az ajánlattól... Az akkori Kolozsvárt nagyon lehetett szeretni, s akit pedig Kolozsvár megszeretett, annak nem volt ám rossz dolga. Jóska is hamarosan a szívébe fogadta a várost. Rendszeres edzések után rövid idő alatt utolérte ellenfeleit, s az országos bajnokságon már súlylökésben és diszkoszvetésben is felülmúlta őket. Nagy ellenfelei Morar Teofil és Újlaki Rezső voltak, mindketten a Budapesti EAC atlétái, akik nem rég tértek haza. Kolozsváron akkor élénk atlétikai élet folyt, dr. Somodi István, az 1908-as londoni olimpia ezüstérmes magasugrója volt annak a pezsgő életnek a megalapozója, mozgatója, lelke. A város férfainak kabátján a KAC piros-fehér jelvénye virított. A nagyobb versenyeken,

VERSENYBÍRÓK ÉS SZERVEZŐK A HARMINCAS ÉVEK EGYIK VERSENYÉN

a KAC-Haggibor derbin ott szurkolt a fél város, a kitűnő Janovics színtársulat fiataljai, öregjei, mi is ott tapsoltunk minden premierjükön. Jóskával együtt laktunk, versenyeztünk, sakkoztunk... Aztán elmúltak azok a szép idők is. Jöttek a nehéz gazdasági évek, előbb az én bankomat adták el egy román érdekeltségnek... Temesvárra kerültem, a Magyar Általános Bank ottani fiókjához, nemsokára Jóska is Petrozsénybe távozott a Bánya társulathoz, ahol szintén élénk atlétikai élet zajlott. Jóska egy budapesti versenyre is kijutott, ott is szép sikerrel szerepelt. Itthon minden évben országos bajnok és rekorder volt, amíg csak versenyzett⁶⁵.

Az 1920-as évek atlétika sikerei ellenére mellőzték a kolozsvári atlétákat, amikor az 1924-es olimpiára a román olimpiai keretet összeállították. Dr. Mező Ferenc az 1920-as években Kolozsváron végzett tanulmányútja során felmérte a kolozsvári atlétikai életet, amelyet így jellemzett: *Az 1921-24. év közt mutatott virágzás után erős visszaesés következik. Nyakra-főre ígérik az atlétáknak, hogy kiküldik őket a párisi olimpiára, ám az ígéretnél nem mennek messzebb. Hehettük lehetővé teszik a futball- és a rugby-csapatnak a megjelenést, de mindkettő dicstelenül szerepel⁶⁶.*

65 Áros Károly, Erdélyi magyar sportolók az olimpiákon, Szentendre, 2002, 54-55.

66 Dr. Mező Ferenc, Erdély sportélete, In Testnevelés, 1929 augusztus-szeptember, 536.

IFJÚSÁGI ATLÉTIKAVERSENY SZERVEZŐI
ÉS ZSŰRIJE – 1936

A KAC 4x100 M-ES REKORDER
STAFÉTÁJA. BALRÓL: DEJENARU,
KOVÁCS, NEMETZ, FOSZTÓ

A kolozsvári atléták mellőzését elismeri a román szakirodalom is. A párizsi versenyre a román atléták is meghívást kaptak, akik örömmel készültek a megmérettetésre. Ám a kiutazás költségvetése aránylag kicsi volt, s mivel a szakvezetés nem volt meggyőződve, hogy az atléták milyen eredményeket érhetnek le, ezért a kiválasztott 15 atléta kiutazását lemondta. Közülük a két kolozsvári atlétának, Péternek és Dávidnak, döntőbejutási esélyeik voltak az 1924-ben elért eredményeik alapján⁶⁷.

Az 1920-as évek közepén megtorpan a kolozsvári sportélet fejlődése: Több kiváló atléta, közöttük Péter László (Temesvárra) és Dávid János (Petrozsénybe) is, távoztak az egyesülettől, a reményt viszont Bíró Lajos jelentette, aki 1926-ban nyerte az első országos bajnokságát rúdugrásban. A kiváló formában Kolozsvárról távo-

zó Péter László és Dávid János találkoztak az 1928-as olimpián.

Péter ekkor kirobbanó formában szalad, eredményei Európa-szinten ki-magaslóak voltak, de még így sem volt helye a román olimpiai csapatban. Végül megengedték neki, hogy saját költségén kiutazhasson az olimpiára. Ezt az utat, illetve olimpiai szereplését egy visszaemlékezésében mesélte el: *pont az amszterdami olimpia évében voltam a legjobb formámban még sem válogattak be a román csapatba. Főnököm, a temesvári bank igazgatója a fizetésem terhére előlegezett egy összeget, amivel kiutazhattam Amszterdamba. Azt az utazást sohasem felejttem el. Harmadosztályú vonatkocsin, autóstoppal, székérrel s még gyalog is utaztam, hogy idejében ott legyek a rajtnál. Egy nappal az előfutamok előtt, holtfáradtan, betegen érkeztem meg az olimpia városában. Rajtboz álltam, de az előbbi körülmények között jó eredményre nem számítottam.*

⁶⁷ Mărășescu N., Vințan L., *Atletismul românesc*, Bukarest, 1974, 39.

**NEMETZ VÁLTJA FOSZTÓT AZ 1938-AS
4x100 VÁLTÓ DÖNTŐJÉBEN**

BÍRÓ GYÖRGY
KALAPÁCSVETŐ
BAJNOK ÉS
SOMODI ISTVÁN
—
1936

KOVÁCS BÉLA GYŐZ A 100 M-ES DÖNTŐBEN – BRASSÓ, 1934 JÚLIUS 19.

battam. A selejtezőkön kiestem (az amerikai London és a kanadai Hess mögött csak a harmadik lettem a futamban), A 100 méteres döntőt a kanadai Williams nyerte 10,8-cal (a 200-at is ő 21,8-al). Én pedig abban az évben többször is futottam 10,6-ot.

Nehéz évek után a harmincas évek közepén a klub ismét lábra állt. Az egyesület új csillaga, Kovács Béla, aki 1933-ban a bukaresti Testnevelési Akadémia hallgatója volt, versenyről versenyre javította eredményeit a 100 és 200 méteres síkfutásban. A fővárosi versenyzők, edzők, sportvezetők kételkedtek az edzésein mért eredményeinek helyességében. Ám a fiatal vágta a ver-

KAC-OS ATLÉTÁK AZ 1930-AS ÉVEK VÉGÉN

senyen bizonyított: 10,8 mp-cel élete első felnőtt bajnokságát nyerte 100 m-es síkfutásban, s hogy teljes legyen a bukarestiek csodálkozása, 200 m-en is győzött. S hogy mindez nem volt véletlen, azt nem egészen két hét múlva Isztambulban igazolta: 10,6 mp-cel beállította Péter László 1927-ben elért országos csúcsát. Eredményé 1942-ig volt román országos rekord⁶⁸.

Az 1934-es országos bajnokságon (ahova a

KAC összesen három atlétáját nevezett be) 4 első és két második helyet szerzett, ezzel elnyerte a Románia legjobb egyesületének járó díjat, melyet dr. Somodi István a király kezéből vehetett át.

A versenyt 1934 július 18. és 19.-én rendezték Brassóban az új atlétika stadionban, amelyet ezen a versenyen avattak fel. A bajnoki versenyeknek ezidén különös fényt és pompát kölcsönzött az, hogy azon II. Károly király is megjelent. Személyes megjelenésével hangsúlyozva ki az atlétikai sportok fontosságát – jelentette a helyszínről az Ellenzék tudósítója, akinek volt miről beszámolnia, hiszen a verseny két napján a kolozsvári atléták kiválóan szerepeltek. Szombaton Krausz második lett 400 m gáton, majd később szintén második helyet nyert a 800 m-es síkfutás versenyében. A 100 m-es síkfutás selejtezőiből Kovács Béla a legjobb idővel, 11,2 mp-el elsőként jutott be a döntőbe. Később kiválóan versenyzett a 200 m-es síkfutás selejtezőjében is, ahol a második selejtező futam legjobb idejével futott azonos ered-

KISS GYÖRGY, A 4 KM-ES BAJNOKSÁG GYŐZTESE – 1942

⁶⁸ Szabadság, 2006. szeptember 17.

ményt és bejutott a más-napi döntőbe. Az első nap érdekes versenye volt a magasugrás is, melyet dr. Bíró Lajos nyert meg holtversenyben a marosvásárhelyi Panajottal. A próba után óvást emeltek, mert a két versenyző későn iratkozott be, ezért a rendezők úgy döntöttek, hogy a következő napon újra megrendezik ezt a versenyt.

SOMODI BELÉPŐJE AZ 1931-ES
ÚSZÓ EURÓPA BAJNOKSÁGRA

A következő verseny-nap teljes sikert hozott a KAC-nak, hiszen két versenyzője négy versenyszám-ban is győzött. A kiváló formában versenyző Kovács Béla előbb megnyerte a 100 méteres síkfutást (11,2 mp-es eredménnyel), majd győzött a 200 m-es verseny döntőjében is (24 mp-es eredménnyel). Közben dr. Bíró Lajos megnyerte a megismételt magasugrást, majd a rúdugrást is 350 cm-es ugrásával⁶⁹.

A kolozsvári magyar egyesület szép eredményét a helyi újságokban szép szavakkal dicsérték. *Mi úgy látjuk, hogy ezen a helyen, ahol rendszeren bírálni, visszáságokat felhozni szoktunk, most a dicséret és elismerés hangján kell köszöntsük a Kol. Athl. Clubot és három vitéz versenyzőjét, akik a brassói országos atletikai bajnokságokon elhódították a pontverseny első helyét. Elhódították olyan egyesületek elől, amelyek hosszú hónapok komoly és erre a célra tréningével a hátuk mögött, a versenyzők egész seregével felvonultatva, küzdöttek a pontverseny győzelméért és az ezzel járó értékes ezüst kupáért. A KAC nem is tudta, hogy pontverseny lesz Brassóban, nem is készült erre, ott a helyszínen szereztek értesülést erről. És ekkor a három versenyző nekifogott, négy bajnokságot és két második helyet küzdött ki s a 14 egyesületből kikerülő versenyzősereg előtt elhítte az első helyet. A KAC Románia legrégebbi atletikai egyesülete, régen sok dicsőséget szereztek versenyzői a piros-fehér színeknek, most újból feléledni látszik a régi fény, a nagyszerű teljesítmények, amit Brassóban a három ember produkált. Olyan teljesítmény, amilyenre nem igen van példa, nemcsak a romániai, hanem az általános sporttörténetben*

⁶⁹ Ellenzék, 1934. július 31.

sem. Úgy látszik, hogy sokat mondunk ezzel, pedig nem így van, mindenki megérti az eredmény nagyságát, ha számba vesszük, hogy a bajnokságon tizenhat szám volt s ezekben három ember bizony csak fölényes futással tudhat pontversenyt nyerni. A KAC athlétáinak régi sikereit is elhomályosítja ez az új jóleső előugrás – jelent meg az Ellenzék hasábjain⁷⁰. A kolozsvári egyesület sikerét elismerte a román szakirodalom is, dicsérve a Somodi István által edzett kis csapatot, amely, bár csak 3 fős csapatot nevezett be, mégis legyőzött olyan egyesületeket, amelyek 15-18 sportolót vonultattak fel az országos versenyen⁷¹.

A sikert elsősorban Kovács Bélának (100 m., 200 m.) illetve Bíró Lajosnak (rúdugrás) köszönhetette a kolozsvári közönség. Nemsokára újabb tehetségek is felbukkantak: Bíró György, a kalapácsvető, Dejenaru Liviu 100 és 200 m., Kiss György 400, 800 és 1500 m., valamint báró Bánffy István rúdugrásban. Emellett 1938-ban sikerült ismét 4x100-as váltót nyerni – Kovács, Dejenaru, Foszto és Nemetz. Közülük Kiss György és Bíró György a magyar bajnoki címet is elhódították.

Atlétika mellett a KAC-nak kiemelkedő eredményei voltak vívás és labdarúgás terén is. A kiemelkedő eredmények ellenére az egyesület elsődleges célja a mozgáslehetőség biztosítása volt a kolozsvári magyar ifjúság számára. A KAC céljait így összegezték az egyesület vezetői a 40-es évek elején: *az egyesület fő célja az volt, hogy a magyar ifjúságot összetartsa és minél nagyobb sportolási lehetőséget biztosítson részükre. Ezt a célt az egyesület nemzeti érdeknek tekintette és csak másodsorban törekedett kiváló eredményekre⁷².*

A bécsi döntés után ismét fellendült a kolozsvári sportélet. A KAC labdarúgó csapata feljutott az NB I-be, amely óriási örömet jelentett a kolozsvári szurkolók számára. A lelátók ismét megteltek, a sportéletet érdekesebbnél érdekesebb események tették egyedivé. Az atlétika szempontjából Kolozsvár volt Kelet-Magyarország központja, rangos versenyek során kiemelkedő eredmények sora született. Az egyik ilyen sportesemény 1943. június 21-én történt, s azóta is az év leghosszabb napjaként nevezik. A sporttelep két rangos esemény színhelye volt azon a napon: a KAC fiatal labdarúgó csapata a kiesés elkerüléséért küzdött a budapesti Elektromos csapatával, ezután pedig a KAC rangos atlétika versenyt rendezett, melyet a város szülöttjéről, Mátyás

70 Ellenzék, 1934. július 22.

71 Mărășescu N., Vințan L., Atletismul românesc, Bukarest, 1974, 80.

72 Magyarországi sportegyesületek története, szerk. Pluhár István, Budapest, 1942, 416.

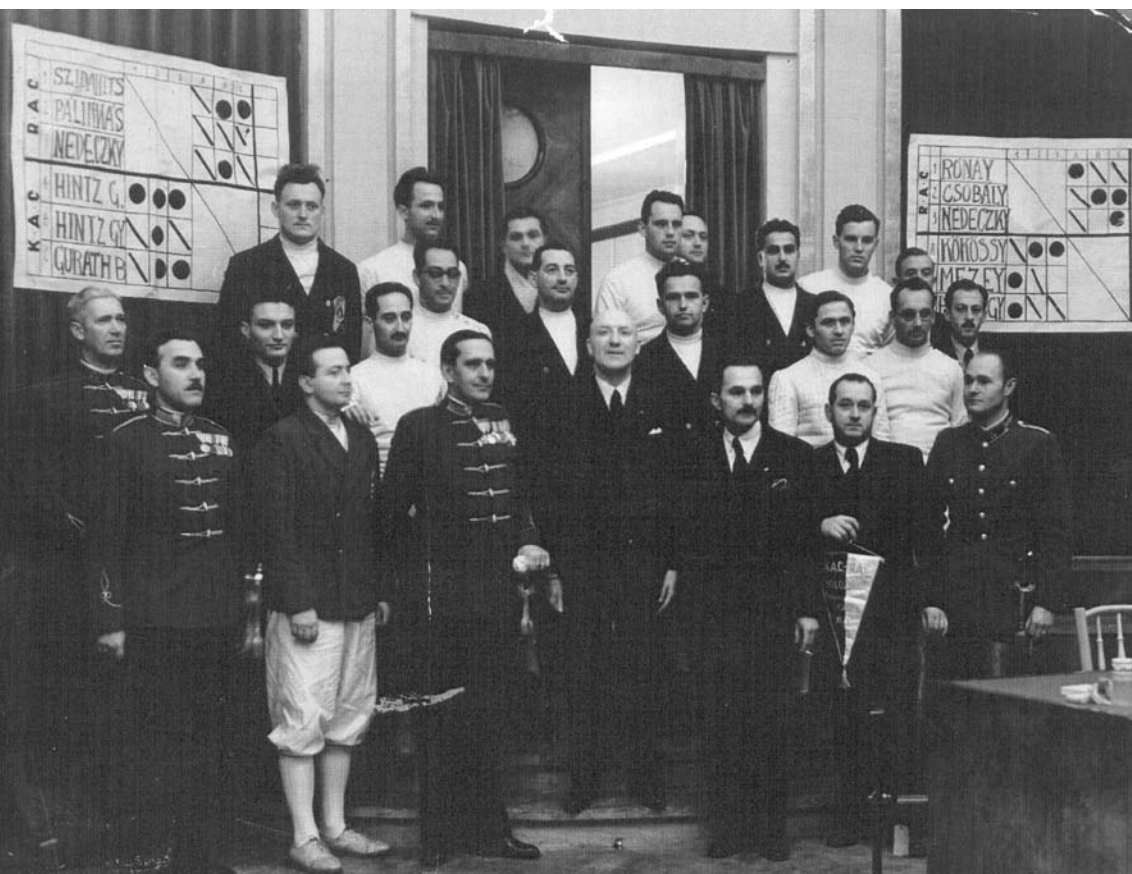
**AZ 1929-ES SCHENKER-KUPÁN
GYŐZTES KAC CSAPAT
BALRÓL: LOSONCZY,
KÖKÖSSY, SCHENKER, SZELE,
MEZEY ÉS HINTZ GYÖRGY**

királyról neveztek el. A verseny érdekessége az 1500 méteres síkfutás volt, ahol jóval az átlagon teljesített a mezőny, mintha nem is lett volna háború. A versenyszámot Híres László nyerte 3:55 perccel, a kolozsváriak kedvence, Kiss György negyedik lett 3:56,8 perces eredményével – ideje új délkeleti kerületi csúcs volt. Hogy mekkora volt a különbség a magyar és román atlétika színvonala között, az akkori román országos bajnokságon ugyanezt a versenyszámot 4:11,9 perccel nyerték⁷³.

A Kolozsvári Atlétikai Club a kolozsvári sportélet meghatározó egyesülete volt a két világháború között. Az egyesület hat szakosztálya szép eredményekkel szerepelt mind a belföldi versenyeken, a román bajnokságokon, mind pedig a bécsi döntés utáni időszakban a magyarországi bajnoki versenyeken. Szép eredmények születtek az atlétika mellett vívásban, labdarúgásban, teniszben, úszásban, valamint a sí számokban egyaránt.

Vívásban a szakosztály működését II. Rákóczy György szavaival jellemezhethetnénk: „harcosom van elég, csak ellenség kellene hozzá”. A vívóhagyományokban oly gazdag Erdély és első sorban Kolozsvár vívóélete az első világháború után elmaradt a fejlett magyar és európai vívástól. Ennek egyik oka, hogy az erdélyi, de a román vívás is elszigetelt volt, a versenyzők nem járhattak nemzetközi versenyekre, így hiányzott a kapcsolat a magas vívókultúrával rendelkező államok sportolóival, a kevés vívóverseny pedig még inkább elszigeteltette a vívókat. Az első világháború végén távozott Kolozsvárról az addig itt tanuló Posta Sándor, akit nagy vívótehetségként tartottak számon.

⁷³ Szabadság, 2000. február 10., 4.

KAC-RAC vívópárba 1940 NOVEMBER 26-ÁN
KÖZÉPEN DR. SOMODI ISTVÁN, MELLETTE JOBBRA SZELE MÁRTON
A MÁSODIK SORBAN BALRÓL A HARMADIK, VÍVÓ RUHÁBAN
A SPORTÁG LEGENDÁS SZAKEMBERE, BAY BÉLA

Néhány évvel később, 1924-ben, Posta aranyérmet nyert a párizsi olimpián kard egyéniben⁷⁴.

1921-ben Kolozsváron telepedett le Ozoray-Schenker Lajos vívómester, aki néhány év alatt újrászervezte a kolozsvári vívást, amely hamarosan Románia második központja lett Bukarest után. Keze alatt országos szinten híres vívók sora nevelkedett, akik a két világháború közötti időszak vívóéletének

⁷⁴ Dr. Mező Ferenc, Erdély sportélete, In Testnevelés, 1929 augusztus-szeptember, 537-538.

meghatározó egyéniségei voltak: Losonczy Mihály, Hertzeg Tibor, az Erős testvérek, Mezey, Guráth Béla, a Hintz testvérek, György és Gábor stb. Közülük Losonczy 1933-ban országos kardvívó bajnok lett, Hertzeg és Erős többször dobogós helyezést ért el a törvívó bajnokságokon.

A vívóélet, illetve az egyesület által szervezett versenyek szervezésében fontos szerepe volt Szele Mártonnak, aki hosszú időn keresztül a vívó szakosztály elnöke, valamint a KAC alelnöke volt.

A bécsi döntést követően a KAC vívóinak lehetősége nyílt versenyezni Magyarország legjobb vívóival. A bécsi döntést ünneplésére sportünnepélyeket rendeztek, ennek egyik mozzanata a RAC (Rendőrtiszti Atlétikai Club) nagyváradai és kolozsvári fellépése volt. A kolozsvári napilap, az *Ellenzék Kelet felé is fényesen ragyog a magyar kard* cikkében eképp mutatta be a nagysikerű versenyt.

Kedden este a Mátyás-diákház pompás dísztermében öröndetes nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében tartották meg a RAC-KAC vívómérkőzést, melynek szenzációja az, hogy a KAC hármas kardcsapata 5:4 arányban legyőzte az I. oszt. bajnokság negyedik helyén levő RAC csapatát. A KAC bravúros sikerét Mezey, Hintz György és Kökössy győzelmével vívta ki. A viadal hőse Mezey Gyula, aki utolsó mérkőzésén, mikor a klubközi viadal 4:4-re állt, 5:0-ra verte dr. Nedeczkyt s ezzel a KAC javára döntötte el a versenyt. Mezey különben és Hintz György két-két, Kökössy egy győzelmet aratott. A RAC győztesei: dr. Rónay (2), dr. Csobáhy és dr. Nedeczky voltak.

Törben a RAC 6:3-ra győzött a Pálinkás (3), dr. Nedeczky (2), Szidanic(1) összeállítású csapatával a KAC Hintz György (2), Guráth (1) és Hintz Gábor összetételű csapatával szemben.

A tör és kardversenyek között Nedeczky dr. és Szidanic között villamos találátjelzővel párbajtőr bemutató volt, majd Bay Béla és Rajczy dr., az olimpiai bajnokcsapat tagjai a 6 találátra menő remek kardbematatót tartottak, melyet Bay nyert 6:4 arányban.

A klubközi viadal előtt dr. Somodi István, a KAC elnöke, üdvözölte a vendégvívókat, akiknek a KAC zászlóját adta emlékül és aki ugyancsak selyemzászlót kapott a RAC-tól.

A viadal végén Rajczy dr. lelkenedezve a következőket mondotta: Nagyszerű, ilyet még vidéken nem láttam. A KAC vívói, akiknek alig van valamelyest edzésük, valamennyien kitűnőek, klasszisokkal jobbak a váradiaknál, kardgyőzelmük jól megérdemelt, sőt, na-

*gyobb arányú is lehetett volna. A KAC vívók rövidesen méltó ellenfelei lesznek a világhírű magyar élgárdának is*⁷⁵.

A vívás mellett a KAC-nak remek labdarúgó csapata volt. Bár a két világ-háború között a csapat nem játszott fontos szerepet a román futballban (a kerületi bajnokságban szerepelt), a bécsi döntés után a fiatal kolozsvári gárda valósággal berobban a magyar labdarúgó csapatok közé. Az első szezonban még az NB II-ben játszott, de a szezon végén már feljutott az első osztályba. Ezután két szezon következett, amikor bennmaradt az NB I-ben, majd az 1943/44-es idényben Opata Zoltán edző irányítása alatt a magyar bajnokságot harmadik helyen zárta (azonos pontszámmal, de gyengébb gólaránnyal végzett, mint a Ferencváros), a magyar kupában pedig döntőt játszott (a Fradi elleni döntő újrajátszását elvesztette 3-1 arányban).

A kolozsvári gárdát és edzőjét egy ország dicsérte, Kolozsvár pedig való-ságos futball-lázban élt. Csak az összetartásban, a bajtársias együttérzésben lehet igazán eredményeket elérni; a céljuk csak egy: a labdát minél egyszerű-ben és minél többször az ellenfél hálójába helyezni – íme néhány gondolat, melyet a csapatról írtak a korabeli újságok. A dicsétet elsősorban az együttes kovácsának, Opata Zoltán edzőnek járt ki, hiszen *bebizonyította, hogy mégis lehet valaki próféta a saját hazájában* – írta Kompóti-Kléber Gábor. A KAC csapata nagy reményekkel vágott neki a következő szezonnak, ám ezt négy forduló után a háború miatt félbeszakították. Sajnos ez volt a KAC labdarúgói számá-ra az utolsó idény⁷⁶.

Az 1920-as évek szép eredményeket hoztak a KAC számára teniszben is, egyesület tenisz szakosztálya Románia legerősebbje volt. A fellendülő-ben levő sport Kolozsvárra „csalta” az akkori teniszvilág néhány csillagát. Itt járt nemzetközi találkozó-k keretében William Tilden, az 1920-as évek ki-váló teniszezője, aki hétszer nyert US Open-t, háromszor diadalmaskodott Wimbledon füvén, az amerikai csapattal pedig hétszer nyert Davis-kupát⁷⁷. A kolozsvári pályák vendége volt Henri Cochet is, aki 1928-1930 között a teniszezők világranglistáját vezette. Ötször győzött egyesben a francia nyílt

75 Ellenzék, 1940. november 27.

76 László Ferenc, Ezredvégi arcképcsarnok. Ezüst- és bronzérmes úton., In Szabadság, 2000, augusztus 24.

77 Sportlexikon, főszerk. Nádori László, Budapest, 1985, II. kötet, 987.

teniszbajnokságon, kétszer Wimbledon-ban, egyszer pedig az amerikai nyílt teniszbajnokságon⁷⁸.

Többször versenyzett Kolozsváron Kehrling Béla is, a magyar teniszsport kiemelkedő versenyzője. Kehrling a magyar sport egyik legsokoldalúbb alakja volt: 20 éven át nem talált legyőzőre a magyar bajnokságon, egyesben 16, párosban 19 bajnoki címet nyert. 1925-ben az olasz Morpurgo oldalán harmadik lett Wimbledonban. A tenisz mellett négyszer volt válogatott labdarugó, emellett tagja volt az 1926-ban a VB-n győztes asztalitenisz csapatnak⁷⁹.

Sajnos a második világháború után a kolozsvári magyar egyesületet sikerei ellenére megszüntette az akkori vezetés, egyszerűen „beolvasztotta” más egyesületekbe, ezzel pedig 60 év után a KAC végleg eltűnt a sportéletből.

78 Sportlexikon, főszerk. Nádori László, Budapest, 1985, I. kötet, 165.

79 Sportlexikon, főszerk. Nádori László, Budapest, 1985, I. kötet, 425-426.

**PILLANATKÉPEK AZ 1940-ES ÉVEK
KOLOZSVÁRI ATLÉTIKA ÉLETÉBŐL**

A KAC ORSZÁGOS BAJNOKAI ÉS REKORDEREI⁸⁰

ROMÁNIA BAJNOKAI (1921–1940)

Fiúk		
Péter László	100 m	1921, 1924, 1926
	200 m	1921, 1923, 1924, 1926
	4x100 m váltó	1924
	magasugrás	1923
	helyből magasugrás	1923, 1924
	távolugrás helyből	1921, 1924
	hármassugrás	1921
Kovács Béla	100 m	1934, 1935
	200 m	1934
	4x100 m váltó	1938
Dejenaru Liviu	100 m	1938
	200 m	1938
	4x100 m váltó	1938
Kiss György	400 m	1939, 1940
	800 m	1939, 1940
	1500 m	1939, 1940
Szabó Jenő	4x100 m váltó	1924
Kormos László	4x100 m váltó	1924
Bíró Ferenc	4x100 m váltó	1924
Fosztó Dénes	4x100 m váltó	1938
Nemetz Károly	4x100 m váltó	1938
Bíró Lajos	Magasugrás	1934
	Rúdugrás	1926, 1929, 1931, 1932, 1934
	Távolugrás	1929, 1931
	Dekatlon	
Bakó Árpád	Magasugrás	1936
Vajna János	Rúdugrás	1921, 1922, 1923, 1924

80 Boriga N. A., Simionescu V., Campionii României 1914-1998, Bukarest, 1999, valamint Boriga N. A., Simionescu V., Evoluția recordurilor naționale ale României, Bukarest, 1997 alapján

A KAC ORSZÁGOS BAJNOKAI ÉS REKORDEREI

Bánffy István	Rúdugrás	1940
Dávid János	Súly Diszkosz	1924 1923
Schullery Walter	Súly	1938
Bíró György	Kalapács	1936, 1937, 1938, 1939, 1940
Lányok		
Csák I.	80 m gát	1940

MAGYARORSZÁG BAJNOKAI (1941–1943)

Fiuk		
Bíró György	Kalapács	1941
Kiss György	mezei futás	1942

A KAC ATLÉTÁINAK ORSZÁGOS REKORDJAI (1920–1940)

100 m síkfutás			
11,4	Péter László	Kolozsvár	1921
11,0	Péter László	Kolozsvár	1921
11,0	Péter László	Kolozsvár	1924
10,6	Kovács Béla	Isztambul	1935
200 m síkfutás			
23,4	Péter László	Kolozsvár	1921
23,3	Péter László	Kolozsvár	1922
23,2	Péter László	Kolozsvár	1923
23,1	Péter László	Kolozsvár	1923
22,7	Péter László	Kolozsvár	1924
4x100 m váltó			
49,2	KAC Gidófalvi, Velsér, Donogán, Péter	Kolozsvár	1920
48,6	KAC	Kolozsvár	1920
47,8	KAC	Kolozsvár	1922
47,2	KAC	Petrozsény	1922
46,2	KAC Szabó, Bíró, Kormos, Péter	Kolozsvár	1924

45,6	KAC	Kolozsvár	1924
44,3	KAC Nemetz, Fosztó, Kovács, Dejenariu	Kolozsvár	1938

Magasugrás			
1,77	Péter László	Arad	1923
1,77	Péter László	Brassó	1923
1,80	Péter László	Vulkán	1924
Rúdugrás			
2,98	Vajna János	Kolozsvár	1921
3,05	Vajna János	Arad	1921
3,10	Vajna János	Temesvár	1922
3,17	Vajna János	Petrozsény	1922
3,24	Vajna János	Arad	1923
3,30	Vajna János	Petrozsény	1923
3,39	Bíró Lajos	Bukarest	1926
3,50	Bíró Lajos		1928
3,61	Bíró Lajos	Kolozsvár	1929
3,65	Bíró Lajos	Bukarest	1929
3,725	Bíró Lajos	Budapest	1929
Hármasugrás			
11,83	Péter László	Kolozsvár	1921
12,18	Péter László	Kolozsvár	1921
Súlylökés			
13,52	Dávid János	Arad	1925
Kalapács			
50,20	Bíró György	Predeal	1939
Dekatlon			
6278,01	Bíró Lajos	Kolozsvár	1931

EMLÉKEZNÜNK KELL RÁ...

Dr. Somodi Istvánt a kommunista rendszer 1945 után teljesen kizárta a sportéletből. Kizsákmányolónak titulálta, emiatt még a nyugdíját is elvették, és kitiltották a sportpályákról. Mindezek ellenére élete végéig támogatta a kolozsvári magyar atlétikát. Tanácsaira, véleményére edzők és sportolók egyaránt odafigyelnek.

Somodi István 1963. július 8-án hunyt el Kolozsváron, a Házsongárdi temetőben nyugszik. Sajnos ma már alig emlékeznek rá, nevére egyetlen emléktábla sem emlékeztet, semmi nem jelzi, hogy ez a kiemelkedő egyéniség Kolozsvár leghíresebb sportembere volt, és egy olyan magyar klub vezetője volt, amely országos és nemzetközi hírnevű sportolókat nevelt.

Az utóbbi években azonban mintha oszladozni kezdett volna a Somodi István nevét beburkoló, szándékosan teremtett köd, egyre többen foglalkoztak és foglalkoznak Somodi életével és eredményeivel. 2005-ben a Református Kollégium szervezésében emlékkiállítás mutatta be Somodi István sportolói pályafutását, valamint edzői munkásságát.

A Somodi-emlékalbumban összegyűjtött eredmények, újságcikkek, történetek mind Somodi Pista bácsi emlékét őrzik. Ezeket a történeteket nem szabad elfelejtenünk. Nagyjaink emlékét elsősorban nekünk, erdélyi és kolozsvári magyaroknak, kötelességünk ápolni. Nekünk emlékezni kell rá!

**SOMODI ISTVÁN SÍRJA
A HÁZSONGÁRDI TEMETŐBEN**

**A KOLOSZVÁRI REFORMÁTUS
GIMNÁZIUMBAN EMLÉKKIÁLLÍTÁS ŐRZI
DR. SOMODI ISTVÁN EMLÉKÉT**

TARTALOM

ELŐSZÓ 6

AZ ATLÉTIKA HŐSKORA KOLOZSVÁRON (1867–1914) 7

SOMODI DIÁKSÁGA ÉS ELSŐ VERSENYEI 11

SOMODI ISTVÁN, A GYORSKORCSOLYÁZÓ 15

DR. SOMODI ANDRÁS 18

A LONDONI OLIMPIÁIG 20

A LONDONI OLIMPIA 29

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ ELŐTTI ÉVEK 37

DR. SOMODI EDZŐI MUNKÁSSÁGA 48

PILLANATKÉPEK AZ 1940-ES ÉVEK KOLOZSVÁRI ATLÉTIKA ÉLETÉBŐL 70

A KAC ORSZÁGOS BAJNOKAI ÉS REKORDEREI 74

EMLÉKEZNÜNK KELL RÁ... 77

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton szeretném megköszönni mindazoknak, akik kutatásomat, illetve e könyv megjelenését segítették, anyagilag támogatták. Ez a könyv dr. Somodi István sportolói és edzői munkásságának állít emléket, a kötet megjelenését a MOL Románia vállalat, Szalay Zsolt ügyvezető igazgató, illetve Csog Éva PR koordinátor tették lehetővé. Megköszönném ugyanakkor dr. Guráth Bélának segítségét a tipográfiai kivitelezés anyagi támogatásában.

Köszönettel tartozom továbbá dr. Szikora Katalin tanszékvezetőnek, doktori témavezetőmnek segítségéért, tanácsaiért, valamint Bodnár Róbert barátomnak a kutatás során nyújtott segítségért, a kolozsvári Egyetemi Könyvtárnak, illetve a Magyar Sportmúzeumnak, dr. Szabó Lajos igazgatónak és Farkas Ágnesnek.

A Somodi hagyaték feldolgozását Barbul Mónikának köszönhetem, aki lehetővé tette a családi emlékek, fényképek felkutatását. Segítsége nélkül sem a 2005-ös emlékkiállítás, sem ezen könyv nem születhetett volna meg.

A Somodi Istvánnal kapcsolatos emlékek felkutatásában segítséget nyújtott Beke Lajos testnevelő, illetve a Kozán család, akik rendelkezésemre bocsátották a családi hagyatékokban őrzött, Somodi Istvánnal kapcsolatos fényképeket is. Ezúton köszönném meg a segítségüket.

Megköszönöm Kiss Géának, Galaczi Júliának és Fehér Árpádnak a szakmai tanácsadást, valamint Fülöp Zoltánnak a tipográfiai kivitelezést. Végül, de nem utolsó sorban megköszönöm a Házsongárd alapítványnak, illetve Gergelyné Tőkés Erzsébetnek Somodi István és Somodi András sírjainak gondozását.